פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 8-טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 38 | Łódź, Niedziela, 14 lutego 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ז׳ אדר א׳ תרצ״ב | № 38

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וויכטיגע שטייער-פערלייכטערונגען

פערלעגענע שטייערען וועלען פראלאנגירט ווערען

געזעץ-פראיעקט שוין אריינגעטראגען אין סיים

ווארשא, 13 (טעלעפאניש). די רעגירונג האט אריינגעטראגען אין סיים א געזעץ-פראיעקט וועגען פערשידענע פערלייכטערונגען פאר פאבריקאנטען און סוחרים אויפ׳ן געביט פון פערלעגענע שטייערען און סאציאלע אפצאהלונגען.

דער געזעץ-פראיעקט גיט דעם פינאנץ-מיניסטער די קאמפעטענץ צו מאכען א רייה הנחות איב׳ם בעצאהלען די שטייערען.

אלע פערלעטערטע שטייערען („זאלעגלי״), וואס עס זענען שולדיג די סוחרים, פאבריקאנטען, האנדווערקער און לאנדווירטען, ווערען פראלאנגירט אויף א לענגערער צייט;

אלס „פערלעטערטע שטייערען״ ווערען גערעכנט די שטייערען וואס מען איז שולדיג געווען אין טאג פון 1 אקטאבער 1931.

די פערלעטערטע שטייערען וועט מען נישט מאהנען אין היינטיגען יאהר.

פאר פראלאנגירען די פערלעטערטע שטייערען וועט מען צורעכענען א מינימאלען פראצענט.

די דאזיגע וויכטיגע הנחה וועט ווערען געמאכט באר די שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען פינקטליך בעצאהלען די לויפענדע שטייערען.

„לויפענדע שטייערען״ הייסען די שטייערען, אויף וועלכע מען האט בעקומען צאהלונגס-„נאקאזען״ נאכ׳ן 1-טען אקטאבער 1931, נאך דעם דאזיגען טערמין האט מען בעקומען צאהלונגס-אויפפאדערונגען בלויז אויף הכנסה-שטייער, און וועלכע מען וועט בעקומען פון איצט-אן און ווייטער.

די נייע לויפענדע שטייערען וועט מען אויך איינטיילען אין ראטעס, כדי מען זאל דאס לייכטער קענען בעצאהלען.

די זעלבע הנחה וועט אויך אנגעווענדעט ווערען צו אלע אנדערע רעגירונגס-שטייערען.

גלייכצייטיג וועט אויך געמאכט ווערען א גרויסע פערלייכטערונג ביים בעצאהלען אלע סאציאלע אפצאהלונגען ווי קראנקען-קאסע, פערזיכערונג, פון גייסטיגע אנגעשטעלטע „זופ״ א.ד.ג.

אלע פערלעטערטע חובות, וואס עס קומט פאר די סאציאלע אפצאהלונגען ביז׳ן 1 יאנואר 1932, וועלען פראלאנגירט ווערען אויף א לענגערע צייט, די ערשטע ראטע פון די פראלאנגירטע סאציאלע אפצאהלונגען וועט נישט זיין צו צאהלען אין היינטיגען יאהר.

דאס וועט מען מאכען באר פאר די פירמעס, וועלכע וועלען זיך אונטערנעהמען צו צאהלען פונקטליך אלע סאציאלע אפצאהלונגען פון 1 יאנואר 1932.

אלע שטייער-צאהלער און פירמעס, וועלען דאר פען שריפטליך זיך ווענדען אין די געהעריגע שטייער-אמטען און סאציאלע אינסטיטוציעס, וועגען אנווענדען צו זיי די דערמאנטע פערלייכטערונגען, עס וועלען נישט געמאכט ווערען קיין שוועריגקייטען, מען וועט בלויז מוזען זיך פערפליכטען צו צאהלען נארמאל די לויפענדע שטייערען און אפצאהלונגען.

ווארשא, 13 (טעלעפאניש). אין א קאמוניקאט פון דער אפיציעלער פרעסע-אגענטור „איסקרא״ וועגען געבראכטען געזעץ-פראיעקט ווערט אונטערגעשטראכען, אז דא האנדעלט זיך נישט וועגען א שטייער-אמנעסטיע, און אז געניסען פון די הנחות וועלען קאנען בלויז די יעניגע, וואס וועלען רעגולער צאהלען די לויפענדיגע שטייערען.

דער געזעץ-פראיעקט וועט דורכ׳ן סיים בעהאנדעלט ווערען אין שנעלסטען טעמפא, און שוין איבגיכען וועט די רעגירונג קאנען ארויסגעבען די נויטיגע אויספיהר-פעראָרדנונגען צום געזעץ.

גלייכצייטיג איז אריינגעטראגען געווארען אין סיים א געזעץ-פראיעקט וועגען איבערנעהמען די אדמיניסטראטיווע עקזעקוציעס דורך דער פינאנץ-מאכט, כדי צו פעראייינהייטליכען די עקזעקוציע-אופנים.

קאוויעצישער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו האט אין זיין רעדע אין גענף געפאדערט פולשטענדיגע און אלגעמיינע ענטוואפנונג.

ענטשעדיגונגס-קאנפערענץ

וועט פארקומען דעם 20 יוני אין לאזאן

פאריז, 13 (ספ. טעל.) עס איז געקומען צו א הסכם צווישען ענגלאנד און פראנקרייך וועגען טערמין פון דער ענטשעדיגונגס-קאנפערענץ וואס וועט פארקומען דעם 20 יוני אין לאזאן.

WIR SUCHEN

eine gebrauchte aber gut erhaltene

Steindruck-Schnellpresse

(Litographische Maschine)

sow.eine gebrauchte Tiegeldruckmaschine Angebote unter „S. R. 500“ an die Administr. dieses Blattes. 868

„לינת הצדק״. לאדז, ציגעל-גאס 17.

פיזיקאלישער טעראפישער קאבינעט

איז טעטיג טאגליך פון 1—11 מיטאג און פון 4 ביז 6 אווענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט.

קווארץ-לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. 237

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל. און סובארהעם לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער

איבערא - בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייננבערג

38 פיעטריקאווער 38

:-: טעל. 143-82 :-:

יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט אין פוילען אפט. אין לאדז

היינט, זונטאג, דעם 14 פעברואר, 9 אוועגר קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, וואלטשאנסקא 35

א קאנצערט פון לעבעדיגען יודישען ווארט

אויסגעפיהרט דורכ׳ן ארטיסט **יעקב ווייסליץ**

אין פראגראם: נייע אין לאדז נאך-נישט געלערנטע ווערק פון י. ל. פרץ, שלום-עליכם, ש. האלקין א. א.נ.ד.

מיטוואך, דעם 17 ד. ח. 9 אווענד

אנ׳אווענד פון יודישען ליד

(פאלעסטינער, לירישע און סאציאלע מאטיווען) פערבונדען מיט א רעפעראט פון בעקאנטען יודישען דיכטער י. פאפירניקאוו (פון ווארשע) א. ד. ט.: „רייזע-איבדרוקען פון מזרח״ (פאלעסטינע, סיריע, עגיפטען, מעסאפאטאמיען).

וויכטיג פאר כלות!

אין מיין נייערעפענט געשעפט בעקומט מען אויף אבצוין די שענסטע

חופה-קליידער

פאר כלות, ווי אויך די שענסטע באלאווע קליידער צו די ביליגסטע פרייזען.

פיעטריקאווער 294,

רעכטע אפיצינע, 3 טער שטאק.

קומט און איבערצייגט אייך! 872

אונזער פריינד

ד״ר. י. רעדלוס

צו זיינע תנאים מיט פרל.

נינא פעטער

אונזערע הארציגסטע וואונשען

דוד זילבערבערג און פרוי

בנימין זילבערבערג

צו די תנאים פון אונזער פריינד

ד״ר. י. רעדלוס

מיט פרל.

נינא פעטער

ווינשען א הארציגען מזל-טוב

ת. וו. בערקאן,

פרץ קערש,

ראפאל שמייער,

ל. גאלדשטיין,

ברוך קלין,

א. קויפמאן.

דאנערשטאג, ד׳ אדר א׳ איז אין ווארשא געשטארבען און דארטען געקומען צו קבורה, נאך לאנגע און שווערע ליידען אינזער ליבער און אונפערגעסליכער 966

נ״ע יהושע ב״ר פלטיאל ז״ל

גארדין

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

פרוי, מוטער טעכטער, זיהן, איידעם שנור, אייניקלעך און פאמיליע.

דער פעראיין פון קוה-בעזיצער אין לאדז דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיל דער שווערגעטראפענער **פאמיליע פרידמאן** צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער, אונזער געעהרטען מיטגליד

נ״ע מאטעל

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. 940

די פערוואלטונג.

אויפפאדערונג

מיר פאדערן אויף דעם פרעזעס פון יוד. ביר-האלען-בעזיצער-פעראיין

יענקעל רייכמאן נארוטאוויטש 40

דאס ער זאל ערלעדיגען די רעשט פון די הלואה, וואס ער האט זיך געבארגט אין פעראיין אין דער סומע 129,96

די פערוואלטונג פון רעסטאראטארען און ביר-האלען-בעזיצער-פעראיין זאוואדזקא 4 946

סיים אנגענומען דעם מלוכה=בודזשעט

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען די אפשטימונג איבער'ן מלוכה-בודזשעט אין סיים.

פאר דער אפשטימונג האבען די קלובען אפגעגעבען ערקלערונגען.

די ב. ב. ס. האבען ערקלערט, אז זיי וועלען שטימען נעגען בודזשעט, נישט נאר צוליב דעם, וואס דער בודזשעט איז נישט קיין רעאלער, נאר דערפאר, וואס זיי זענען פיינדליך געשטימט נעגען גאנצען רעגירונגס-סיסטעם.

דעפ. ראזמארין האט ערקלערט, אז די יודישע קאלא וועט זיך אפהאלטען פון שטימען. דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף דער הערשענדער יודישער נויט און די רעגירונג טוט גארנישט צו לינדערען די דאזיגע נויט.

אויך די אוקראינער ערקלערען, אז זיי וועלען שטימען נעגען בודזשעט.

דעפ. גרינבוים ערקלערט אין נאמען פון נאציאנאל-ראט, אז ער וועט שטימען געגען בודזשעט

די אפשטימונג איז פארגעקומען דורך אויפשטעהען פון די ערטער.

מיט א מעהרהייט שטימען איז דער בודזשעט אנגענומען געווארען אין דער דריטער לעזונג.

געגען בודזשעט האבען געשטימט די ענדעקעס, כ.ד., נ.פ.ר., אוקראינישע ראדיקאל-סאציאליסטען, אוקראינישער קלוב, פויערים-קלוב, דייטשען און דעפ. גרינבוים.

צווישען סיים-מארשאלעק און דעפ. גרינבוים איז פארגעקומען א אינצידענט. דעפ. גרינבוים האט נישט געוואלט דערלאזען אויסצושטרייכען שטעלען פון זיין רעדע. דער סיים-מארשאלעק האט ערקלערט אז עס עגזיסטירט נישט קיין נאציאנאל-ראט.

נאך דער הפסקה איז אנגענומען געווארען דער פאבאר.

עס איז נאך בעטראכט געווארען די פראגע וועגען אגראר-רעפארם און דעפ. מאלינאווסקי האט געהאלטען אנ'אנטיסעמיטישע רעדע, אין וועלכער ער האט זיך בעקלאגט, אז אין ווילנער געגענד זענען 45 גיטער איבערגעגאנגען צו יודען.

—=[:O:]=—

קוזיסטישע סטודענטען בעפאלען און שלאגען יוד. סטודענטען מכת רצח

רומענישע פראפעסארען בעשיצען בעפאלענע יודישע סטודענטען

ב ו ק א ר ע ש ט, 13 (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער אוניווערזיטעט זענען ווידער פארגעקומען עקסצעסען אויף יודישע סטודענטען. א מחנה קוזיסטען איז בעפאלען די יודישע סטודענטען.

איין יודישער סטודענט דוד קארמאן איז שווער פערוואונדעט געווארען.

די פראפעסארען בייראשא און מינולעסקו האבען בעשיצט די בעפאלענע יודישע סטודענטען, און זיי אפגעפיהרט צו אנ'אויטאבוס. די קוזיסטען זענען דאן בעפאלען דעם אויטאבוס און פערוואונדעט די יודישע סטודענטען וועקסלער, שארף און מארקוס.

א פערפלייצונג צוליב געפלאצטע וואסער=רעהרען

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש) דאנערשטאג ביינאכט האט אינ'ם הויז אויף גזשיבאווסקע 17 אינ'ם קעלער, וואס געפינט זיך אונטער דער בעקעריי פון קלמן ריטערבאנד, געפלאצט א וואסער-רעהר. דאס וואסער האט גענומען שטראמען פון אונטער דער פאדלאגע מיט אזא קראפט, אז אין משך פון א האלבער שעה איז שוין דאס וואסער געווען צוויי מעטער הויך. מ'האט גענומען אויף גיך ראטעווען דאס אויסגעבאקענע ברויט און דאס מעהל. די טעכטער פון בעקער האט ראטעווענדיג דאס ברויט, זיך אויסגעגליטשט און אריינגעפאלען אין וואסער אריין, איינער פון די ארבייטער האט דאס בעמערקט און זי ארויסגעראטעוועט, אנדערש וואלט זי בעשטימט דערטרונקען געווארען.

מ'האט אין מיטען דער נאכט אלארמירט די פייערלעשער פון דער 4-טער אפטיילונג. ס'איז אויך אנגעקומען א מאשין-פאמפע פון דער וואסער-ליטונג מיט אנ'אפאראט „סוליוואן" צו אויפבויען דעם גראויט-ברוק און מען איז צוגעטראטען זוכען דאס ארט, ווי די רעהר האט געפלאצט.

פון קעלער אינ'ם הויז אויף גזשיבאווסקא איז דאס וואסער אריינגעדרונגען אין די קעלערן פון שכנישען הויז, וואו עס זענען פערגאסען געווארען 19 קעלערן וואו ס'וואוינט די פאמיליע מארטאק; אין די קעלערן האט דאס וואסער אנגעמאכט א חורבן, פיל שפייז-זאפאסען, ווי קארטאפעל, מעל א. אנדערע פראדוקטען זענען קאליע געווארען. דער שאדען איז זייער גרויס.

א צווייטע פערפלייצונג איז אויסגעבראכען אויף טווארדע 14, אין די קעלערן, וואס געהערען צום שפייז-סוחר ישראל קאלררא. דארט איז פערניכטעט געווארען פיל פראדוקטען.

אויך אין הויז טווארדע 12 האט דאס וואסער פערגאסען דעם טעלעפאן-בוידעם וואו עס גייען אדורך די קאבלען. די טעלעפאן-קאמוניקאציע איז קאליע געווארען.

ציוניסטישער עסקן ניימאן אין פאריז

אפגעהאלטען די רייזע קיין ענגלאנד צוליב'ן שטורם אויפ'ן ים

פ א ר י ז, 13 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אהער איז אנגעקומען דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ניימאן. לכבוד'ן גאסט איז איינגעארדענט געווארען א באנקעט. ער האט געוואלט אפפאהרען קיין לאנדאן, די רייזע איז אבער אפגעלעגט געווארען צוליב'ן שטורם אויפ'ן ים.

„א מארש אויף מעמעל"

ק ע נ י ג ס ב ע ר ג, 13 (ספ.) פון מעמעל און קאוונע קומען אלארמירענדע ידיעות.

די ליטווינער ארגאניזירען שבת אין מעמעל א צוזאמענפאהר פון לאנדווירטען. דינסטאג דעם 16-טען וועט פארקומען א „מארש אויף מעמעל". פון גאנץ ליטע וועלן קומען קיין מעמעל ליטווישע שיסער — די שאוליסו.

די ליטווינער זאגען, אז יענעם טאג וועט נעמען א סוף צו דער אויטאנאמיע פון מעמעל. עס וועט ווידער אדורכגעפיהרט ווערען אנ'איבערקערעניש אין מעמעל וועט איינגעגלידערט ווערען און בלייבען א פשוט'ער בעשטאנדטייל פון ליטע.

דאס באהן מיניסטעריום האט אין רשות פון די ליטווישע שיסער איבערגעגעבען עקסטרע צוגען, וועלכע וועלען איבערפיהרען די טויזענטער שאוליסן קיין מעמעל.

אין מעמעל ווערען אדורכגעפיהרט שארפע רעפרעסיעס געגען די פארשטעהער פון דער דייטשער בעפעלקערונג.

דייטשלאנד האט נישט קיין רעכט א דעה צו זאגען ליטע אין ענין קלייפעדא

אזוי דערקלערט ליטווישער מיניסטער זאוניס

ג ע נ ף, 13 (ספ. טעל.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע האט דער דייטשער קאנצלער ביליאוו אין א שארפען פארם בערירט דאס פערבאטען פון קלייפעדא דורך ליטע.

דער פארשטעהער פון ליטע, מיניסטער זאוניס האט אויף דעם חוצפהדיג געענטפערט, אז די דייטשען האבען דאס רעכט צו אנטוויקלען זייער שטאנדפונקט צו דעם ענין קלייפעדא, אבער נישט צו זאגען, וועלכע ס'איז דעות דער ליטווישער רעגירונג ווי אזוי זי זאל האנדלען.

דער פארשטעהער פון נארוועגען, וועלכער איז רעפערענט אין דער פראגע האט געבעטען צייט אויף א ישוב אויף וואס ביידע צדדים זענען איינגעגאנגען.

הויפט-אינסטרוקטאר פון סאוויעטישער לופט-פליהעריי

זאל ווערען גענעראל נאבילע

ב ע ר ל י ן, 13. (ספ. טעל.) דא איז דערהאלטען געווארען א ידיעה, אז מיט דער עקספעדיציע פון מוסאליני האט דער בעקאנטער גענ. נאבילע גערשלאסען אנ'אפמאך מיט די סאוויעטען, לויט וועלכער נאבילע ווערט הויפט-אינסטרוקטאר פון דער סאוויעטישער לופט-פליהעריי.

לארד מעלטשעטס טאכטער און קאלאנעל קיש

אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם. 13 (יט"א טעלעגראפיש) לארד מעלטשעטס טאכטער לעדי עליי איז אנגעקומען קיין ארץ-ישראל. ס'איז אויך געקומען דער געוועזענער לייטער פון ציון, עקזעקוטיווע קאלאנעל קיש.

מרדכי בן עמי

י ר ו ש ל י ם, (יסא) אין תל-אביב איז געשטארבען דער גוט-בעקאנטער יודישער שריפטשטעלער מרדכי בן עמי, וועלכער איז געווען א א פריינד פון מענדעלי מוכר ספרים און אחד העם. ער איז געשטארבען אין דער עלטער פון 73 יאהר. ער האט געוואוינט אין ארץ-ישראל זינט 1924.

— „בן עמי" איז נאר געווען זיין פסעוודאנים. זיין ריכטיגער נאמען איז געווען מרדכי ראבינאוויטש. ער איז געבוירען געווארען אין וועפכאווקא, פאדאליער גובערניע, און האט געשטאמט פון א זעהר פרומער פאמיליע פון גרויסען יחוס. געלערנט האט ער אין דער אדעסער ישיבה און דארט האט ער שפעטער בעלאנגט צו דעם יודישען קרייז משכילים און שריפטשטעלער, אין וועמענס שפיץ עס זענען געשטאנען מענדעלע מוכר ספרים און אחד העם. בן עמי האט אויך שטודירט אין דער אדעסער אוניווערזיטעט און אין דעם שרעקליכען פאגראם-יאהר 1881, האט ער אגיטירט פאר דער גרינדונג פון פעראיינען פאר יודישען זעלבסטשוץ.

בן-עמי האט אין דער יוגענד אממייסטענס געשריבען אין רוסיש. ער האט געשריבען מיט הארץ און טעמפעראמענט און געוועקט דאס יודישע נאציאנאלע בעוואוסטזיין ביי דער יודישער יוגענד. ער האט דאן אויך געשריבען ערצעהלונגען און בילדער פון אלטען יודישען פאטריארכאלישען לעבען, ווי „בער דער שוסטער", „א נאכט אין א קליין שטעטעל", „דער פאדריאד" און אנדערע. זיינע שריפטען האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער הארציגקייט און לירישקייט; זיי זענען געווען דורכגעדרונגען מיט ליבע צו זיינע סוביעקטען.

זיי זענען געווען פערעפענטליכט אין שלום עליכמ'ס „יודישע פאלקס - ביבליאטעק" „פריינד", און אויך אלס זעלבסטשטענדיגע ביכלעך.

מיט בן עמי'ס טויט פערשווינדעט נאך איינער פון די שעהנע נאבעלע פיגורען פון דעם אלטען דור.

שוידערליכער מארד אין א טאנץ-זאל

צעווילדעוועטער קריסט האט דערשאסען צוויי יודישע מיידלעך

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש). פרייטאג ביינאכט האט זיך אויף לעשנא 19 אפגעשפילט פאלגענדע טראגעדיע:

ארום דרייפירטעל 1 ביינאכט, ווען אין ארטיגען טאנץ-זאל זענען די טענץ געווען אין פולען ברען, איז אריינגעקומען א פערשוין מיט א האק און א רעוואלווער אין די הענד און האט אין א ווילדען צושטאנד אויסגעשריגען: „זשידעס"! אין זעלבען מאמענט האט ער אויסגעשאסען און עס איז געפאלען טויט אויפ'ן ארט די 22-יעהריגע ארבייטערין צעשא זיגעלבוים פון מילא 27, שטערבליך פערוואונדעט איז געווארען די 23-יעהריגע חיה ליס פון וואלינסקא 18, וועלכע מען האט אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין טאנץ-זאל איז געווארען א געוואלדיגע מהומה, די פערזאמעלטע האבען גענומען שפרינגען פון די פענסטער און דער מערדער איז ארויסגעלאפען.

באלד האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער מערדער וואוינט אין זעלבען הויז און הייסט יאן כמיעלעווסקי, א מעכאניק.

ווען פאליציי איז געקומען איהם ארעסטירען, האט ער פערבאריקאדירט די טיר. דער מערדער איז ארעסטירט געווארען און האט ערקלערט, אז צוליב דעם טאנצען האט ער נישט געקאנט שלאפען. דאס האט איהם אריינגעבראכט אין גרויס גרימצארן און עס האט איהם דערפיהרט צום פערברעכען.

◆◆◆ קלאנג-קינא-טעאטער ◆◆◆

APOLLO

היינט פרעמיערע!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
1) „CHŁOPI" פון מעכטיג פילם-פון מייסטערווערק
געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון Wł. Reymont אין די הויפט-ראלען: Mieczysław Frenkiel
A. Leszczyńska, B. Mierzejewski, H. Rydlewski.
2) „מעהר גאז"
גרויסער עמאציאנירענדער פילם מיט William Harnes, Anita Page
אין די הויפט ראלע.
נעקסטער פראגראם: „דאס מיידעל פון דער וואלגא"
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג. שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג.

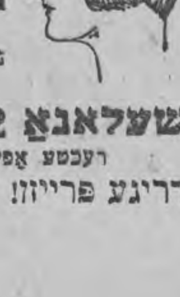

וויכטיג פאר דאמען!
גענ. דאמען-פריזירער ארבייטען
STANISŁAW
און די פירמען
A Nowicki Śródmiejska 31
Schilke, Grand-Hotel
Piotrkowska 72
נעהמט אן איצט ביי זיך אין דער פריוואט וואוינונג
זשעלאזנא 12, וואלבורג 28
רעכטע אפיצינע, 2-טער שטאק.
נידריגע פרייזן! 378 נידריגע פרייזן!

ואנעם — ווי אויך — קינדער-וואנעס
בעקומט איהר נור אין דער בלעכעריי-ווערקשטעל
„ZGODA"
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51 (עק פעטריק.)
בעמ: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט.

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

מיט א רוהיג. געוויסען גאראנטיר איך, אז מיינע
שאמאט=אייוועז און קוכען
וואס ווערען ביי מיר אין פאבריק אויסגעפערטיגט, זענען פון די בעסטע מאטעריאלען געבויט און דעריבער שטארק, דויערהאפטיג און פינקטליך און רעיעל אויסגעפערטיגט.
ביליגע פרייזען! רייכער אויסוואהל!
ס'ווערען אויסגעפערטיגט אלע ארט רעפעראטורען.
פערקויף פון שאמאט-ציגעל און שאמאט-מעהל.
ערשטע שאמאט-אייוועז-פאבריק י. נ. גרינהאלץ
פיעטריקאווער 37, טעל. 156-64.

כינע וועט שאפען א נאציאנאלע ארמעע

אויב די פעלקער-ליגע וועט נישט ווירקען צו ליקווידירען דעם בלוטיגען קאנפליקט אויפ'ן ווייטען מזרח

רעדע פון כינעזישען דעלעגאט אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

גענף, 13. (ספ. טעל.) דער כינעזישער דעלעגאט ד״ר וועגא האט געהאלטען אויף דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ א לענגערע רעדע, אין וועלכע ער האט אויסגעפיהרט, אז כינע מאכט אפהענגיג די ענטוואפנונגס־פראגע פונ'ם אויסגאנג פון איצטיגען קאנפליקט אויפ'ן ווייטען מזרח. גאר אין פרינציפ איז כינע אויך מסכים אויף דער ענטוואפנונג.

אויב די פעלקער־ליגע וועט נישט קאנען ווירקען אויף צו פערענדיגען דעם קאנפליקט אויפ'ן ווייטען מזרח, וועט כינע זיין געצוואונגען צו שאפען א נאציאנאלע ארמעי און פערטיידיגען די מלוכה.

עס האבען אויך גערעדט די דעלעגאטען פון קאנאדע און אונגארן.

סאוויעטיש־יאפאנישער אפמאך?

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) „דיילי עקספרעס" האט היינט געבראכט א סענסאציאנעלע ידיעה וועגען א געהיימען סאוויעטיש־יאפאנישען אפמאך, וואס זאל זיין געווארען אונטערגעשריבען מיט איי־ניגע טעג צוריק אין מאסקווע.

לויט'ן דאזיגען געהיימען אפמאך זאלען די סאוויעטען געבען יאפאן פרייע הענד אין מאנדזשוריען, ווייטער זעהט דער אפמאך פאר צו פער־קויפען די סאוויעטישע אינטערעסען אויף דער מזרח כינעזישער באהן, דער יאפאנישער רעגירונג.

די סאוויעטען האבען גאר נישט געגען דעם, אויב יאפאן וועט וועלען אויסבויען א נייע באהן־ליניע אין מאנגאליען, די סאוויעטען לאזען זיך נאר איבער די רעכט צו געניסען פון דער מזרח־כינע־זישער באהן.

די דאזיגע סענסאציאנעלע ידיעה דארף מען אויפנעהמען מיט פארבעהאלט, ווייל זי איז נישט פעסטגעשטעלט.

געוואלדיגער ארטילעריע־קאמף

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) נעכטען אוונד איז צווישען שאפעי און וואוסאנג פארגעקומען א געוואלדיגער ארטילעריע־קאמף.

די כינעזער האבען פלוצים געלאדען א פייער אויף דער יאפאנישער פאזיציע, נאר אומזיסט זיינען די כינעזער אפגעשטויסען געווארען. בעת'ן קאמף אויף באנבעטען זענען די פערלוסטען געווען גרויס.

די יאפאנער זאמלען צונויף אויף דייערע פאזי־ציעס קאלאסאלע מיליטערישע כוחות.

שטיצע פאר יאפאן

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) אין די פאליטישע קרייזען אין וואשינגטאן הערשט די איבערציי־גונג אז יאפאן ווערט געשטיצט פון געוויסע אייראפע־אישע מלוכות.

אויסטראלישע פליהער העלפען די כינעזער

שאנכיי, 13. (ספ..) דעם נעכטיגען טאג האבען די יאפאנער אויסגענוצט אויף צוגרייטען אנ־ענטשיידענע אפענסיווע אויף וואוסונג און שאפיי.

אין שאנכיי זענען קאנצענטרירט פערציג קריגס שיפען. אין וואוסונג זעצען זיך ארויס נייע יא־פאנישע פולקען.

היינט אינדערפריה האבען זיך ביי וואוסונג אנגעהויבען פערביטערטע קאמפען, די כינעזישע ארטילעריע האט בעשאסען די יאפאנישע קריגס־שיפען און געשטערט דאס ארויסזעצען דאס מיליטער.

קיין שאנכיי זענען אנגעקומען נייע פערשטאר־קונגען פאר דער כינעזישער ארמעי. עס זענען אנ־געקומען פון נאנקין נאך 20 ארעראפלאנען.

די היינטיגע שלאכט אין וואוסונג איז איינע פון די גרעסטע.

* * *

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) דער „דיילי העראלד" איז מודיע פון סידניי, אז די כינעזישע רעגירונג האט זיך געווענדעט צום בעריהמטען אויסטראלישען פליהער קינגספארד סמיט, וועלכער איז אריבערגעפלויגען דעם אקעאן, אז ער זאל ווערען הויפט־קאמאנדיר פון כינעזישען לופט־פלאט. סמיט וועט ווארשיינליך אפווארפען דעם פארשלאג. דאגעגען וועט ער מסכים זיין צו זיין א ראטגעבער אין פליה־ענינים.

די כינעזישע רעגירונג קויפט אין אויסטראליען קריגס־ערעראפלאנען, א רייה אויסטראלישע לופט־פליהער וועלכע זענען ארבייטסלאז, האבען בדעהצו פארמירען א עסקאדרע און קעמפען אויף דער כי־נעזישער זייט. פינאנסירען די עסקאדרע וויל א רייכער כינעזער, וועלכער לעבט אין אויסטראליען.

דזשומא איז שאנכאי

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) די אייראפעאישע דאקטוירים האבען פעסטגעשטעלט, אין כינעזישען קווארטאל אין שאנכיי צוויי פאלען פון דזשומא.

די קראנקע זענען איזאלירט געווארען און דאס הויז איז פערבאנט געווארען.

הונגער אין שאנכאי

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) היינט פריה האבען די יאפאנער באמבארדירט דעם קווארטאל שאפעי.

די סיטואציע אין שטאט איז א פערצווייפעלטע.

אין שטאט פיהלט מען אלץ שטארקער דעם הונגער.

די צאהל ארבייטסלאזע שטייגט איבער א האלבען מיליאן.

נאנקין אין דער פינסטער

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) זינט א וואך צייט ווערט נאנקין נישט בעלויכטען ביינאכט, כדי זיך צו שיצען פאר פיינדליכע לופט־שיפען.

יאפאנער באמבארדירען אמעריקאנער אין שאנכאי

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) היינט פריה האט די יאפאנישע לופט־שיף־עסקאדרע באמבארדירט דעם אינדוסטריעלען קווארטאל אין שאנכאי.

א סך מענשען זענען פערוואונדעט געווארען, און עס זענען אויסגעבראכען שרפות אין אמעריקא־נישע אונטערנעהמונגען.

אין דער אמער. קאלאניע האט דאס ארויסגע־רופען א גרויס אויפרעגונג, דער אמעריקאנער קאנסול איז אוועק צום יאפאנישען אדמיראל נאמורי, און איהם איבערגעגעבען א פראטעסט.

דער אדמיראל האט אויסגעדריקט זיין בעדויערען, האט פערזיכערט אז די באמבארדירונג איז פארגעקומען צוליב א צופאל און האט צוגעזאגט צו פיהרען א שטרענגע אויספארשונג. די פאמיליעס פון די דערהרגעטע וועלען בעקומען ענטשעדיגונג און די פערוואונדעטע וועלען בעקומען הילף.

דער איטאליענישער אויסערן־מיניסטער גראנדי, צו זיין ארויסטריט אין גענף.

דעבאטע איבערן שטאטישען בודזשעט

די רעדעס פון יודישע ראטמענער אין לאדזשער שטאט־ראט

אויף דער דאנערשטאגדיגער זיצונג פון שטאט ראט, האבען אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט גערעדט די יודישע ראטמענער האלענדערסקי, מילמאן און ווייצמאן.

רעדע פון ראטמ. האלענדערסקי

האלענדערסקי פאלעמיזירט מיט'ן ראטמאן שאט (הויז־בעזיצער) וועלכער האט זיך כלומרשט אנגענומען די עוולה פון די ארבייטער, דערצעהלענדיג אז די הויז־בעזיצער ברענגען גרויסע קרבנות פאר די ארבייטסלאזע, און אז דאס דירה־געלד אויף לאקאלען דארף געהעכערט ווערען מיט פופציג פראצענט.

ראטמאן האלענדערסקי ערקלערט, אז ער פערשטעהט זעהר גוט די שאט'ס און זיינע חברים, וועלכע שטעהען נאהענט צו דער סאנאציע, און ווילען אויף אזא אופן פערגרעסערען די אייגענע הכנסות. פון איין זייט אויפ'ן שלעכטען גורל פון ארבייטסלאזע און פון דער אנדערער זייט, זענען די געריכטען פול מיט עקסמיסיעס אויף ארבייטסלאזע, וועלכע וועלען סוף מערץ אויסגעפיהרט ווערען. די לאדזשער שטאט־פערוואלטונג מוז זיך ענטגעגענשטעלען די אפעטיטען פון די הויז־בעזיצער. אין דער צייט, ווען מען דארף עפעס טון פאר די ארבייטסלאזע, פערנעהמט זיך די רעגירונג מיט איינפיהרען שטאנד־געריכטען און נייע טורמע־רעגולאמינען.

ראטמאן שאט רייסט איבער דעם רעדנער: „וואס האט דאס צו טון מיט'ן בודזשעט"?

ראטמ. האלענדערסקי ענטפערט: דערמיט, וואס די רעגירונג האט אפגעזאגט צו פערגרעסערען די פאזיציעס פאר עפענטליכע ארבייט, פערגרעסערט זי דערמיט די ארבייטסלאזיגקייט. רעדענדיג וועגען די יודישע פאסטולאטען בכלל, ערקלערט דער רעדנער, אז די יודישע שולען ווערען בעהאנדעלט שטיפמוטער־ריש. ער דערמאהנט אויך פאזנאנסקיס שפיטאל, און ערקלערט, אז דער מאגיסטראט מוז זיך בעמיהען צו פערגרעסערען די צאהל בעטלען פאר יודישע קראנקע אין פאזנאנסקיס שפיטאל, אויך אז די צאהל יודישע זקנים, וואס ווערען אויסגעהאלטען פון מאגיסטראט זאל פערגרעסערט ווערען לויט דער פראפארציע פון דער יודישער בעפעלקערונג. ער אונטערשטרייכט דערביי, אז די בעדערפענישען פון דער יודישער ארבייטענדיגער בעפעלקערונג איז נישט ווי געהעריג דערלעדיגט געווארען. די לאגע פון די יודישע ארבייטער איז א קאטאסטראפאלע, הויפטזעכליך די יודישע כאלופניקעס ווערען נישט צוגעלאזען אין די גרויסע פאבריקען. ער פערלאנגט אז די צאהל יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע ביי די עפענטליכע ארבייטען אין שטאטישע אמטען זאל פערגרעסערט ווערען. ביז איצט זענען בעשעפטיגט אינגאנצען 104 יודישע עפענטליכע ארבייטער און דאס איז פיל צו ווייניג. דער רעדנער פאלעמיזירט דאן מיט ראטמ. וואיצוואודזקי וועגען די סובסידיעס פאר יודיש וועלטליכע שולען. די באראכאוו און מעדעם־שולע בעקומען צוזאמען 42 טויזענד זל. די סומע בעטראכט ער נישט אלס סובסידיע, ווייל דאס איז דער חוב פון מאגיסטראט.

צום סוף גיט דער רעדנער א שארפע קריטיק דער רעגירונג פאר איהרווירטשאפטליכע פאליטיק און פאר די לעצטע געזעצע וועגען שטאט־פערוואלטונגען און שול־פראיעקטען.

ראטמ. מילמאן

קריטיקירט אין א זעהר שארפער פארם די רעגירונג, וועלכע איגנארירט די לאדזשער אינטערעסען און בעגרעניצט די ארבייטס־מעגליכקייטען פון לאדזשער מאגיסטראט, צי אויף אזא אופן, זאגט דער רעדנער, וויל די רעגירונג ערלעדיגען די פראגע פון ארבייטסלאזיגקייט אין לאנד? די מיליטער־בודזשעטען וויל די רעגירונג נישט רעדוצירען און די אויסגאבען פאר ארבייטסלאזע און סעזאן־ארבייטער הייסט זי פערקלענערען אויף דרייסיג פראצענט. ווען ראטמאן מילמאן רעדט וועגען שול־וועזען, רייסט איהם איבער ראטמ. וואיצוואודזקי. מילמאן ענטפערט: אויב איהר מיינט אז ס'וועט זיך אייך איינגעבען צו פערקירצען די אויסגאבען פאר אונזערע שולען, האט איהר א טעות. מיר האבען די זעלבע רעכט אויף אונזערע שולען ווי איהר. וואיצוואודזקי רייסט ווידער איבער דעם רעדנער: עס זענען דא ווייניג אלגעמיינע פאלקס־שולען? מילמאן ענטפערט: די אלגעמיינע פאלקס־שולען זענען אבער פאר די יודישע שול־קינדער נישט צוגענגליך. מחמת אין די דאזיגע שולען איז די אונטעריכטס־שפראך פויליש.

דער רעדנער ערקלערט, אז נישט אלע יודישע פראגען זענען ערלעדיגט געווארען. מ'זעהט אבער א פארטשריט. ער ווענדט זיך צום מאגיסטראט מיט אנ'אפעל צוצונעהמען יודישע ארבייטער אויפ'ן טראמוואי און אנד. עפענטליכע אינסטיטוציעס, דער סאציאליסטישער מאגיסטראט דארף מאכען דעם איבערברוך.

צום סוף פון זיין רעדע ווענדט זיך ראטמ. מילמאן צו די יודישע בירגערליכע פראקציעס: „אויב מיר, זאגט דער רעדנער, וועלען איבערנעהמען די מאכט וועט עס אנדערש אויסזעהען ווי ביי אייך אין דער קהלה. ס'איז כאראקטעריסטיש אז פרעזעס זשעמיענצקי האט א דיספאזיציע־פאנד פון 16000 זל. און דער פרעזעס פון דער קהלה ה' מינצבערג האט א דיספאזיציע־פאנד פון 10 טויזענד זלאטעס. דער „בונד" וועט שטימען פאר'ן בודזשעט.

דאס ווארט בעקומט

ראטמ. אדוו. יוסף ווייצמאן

אויסהערענדיג די רעדעס, זאגט ראטמ. ווייצמאן, קען זיך אויסדאכטען, אז אין לאדז איז אלץ אין בעסטען ארדנונג, אין דער צייט ווען אין דער שטאט איז א שרעקליכע נויט און א [illegible]קייט, דער מאגיסטראט רעאגירט זעהר שוואך אויף די נויטען פון דער בעפעלקערונג.

פון לינקס הערט זיך א שטימע: מ'האט געטאן אלץ, וואס ס'איז געווען מעגליך.

ראטמ. ווייצמאן ענטפערט: ס'איז נישט אמת. די סובסידיעס אויף הילפס־צוועקען פאר דער ארימסטער בעפעלקערונג זענען דורכ'ן מאגיסטראט פערקלענערט געווארען. די מעהרהייט ווארפט דא פאר דער רעגירונג, אז זי מאכט רעדוקציעס אין דער צייט, ווען דער מאגיסטראט אליין מאכט רעדוקציעס. וואסערע נוצען האט די ארימע בעפעלקערונג פון דעם רעגולירען די שטאט, צי זענען ביים היינטיגען קריזיס נישטא קיין וויכטיגערע צוועקען?

איבערגעהענדיג צו די יודישע פראגען, זאגט דער רעדנער: די יודישע בעדערפענישען זענען נישט ווי געהעריג רעספעקטירט געווארען. ס'איז גענוג אנצווייזען אז אלע יודישע אינסטיטוציעס האבען צוזאמען בעקומען א סומע פון 60 טויזענד זל. — דאס איז א חוזק! ראטמ. אדוו. ווייצמאן פאלעמיזירט דאן מיט ראטמ. ביאלער צוליב זיין ערקלערונג, אז ער מאכט אפהענגיג זיין שטעלונג צום בודזשעט לויט ווי די מעהרהייט וועט זיך בעציהען צו די פארשלאגען, וואס וועלען געמאכט ווערען אין פערלויף פון דער בודזשעט־דעבאטע, — די שטעלונג פון ראטמ. ביאלער, זאגט דער רעדנער, איז א פאלשע.

——=):o:(=——

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

רעדוצירטע קריזיס־פרייזען ביז 2 זלאטעס ערשטע רייה.

לעצטע 2 גאסטשפילען פון דער פענאמענאלער רעווי־טרופע „אדאלפיני"

די גרעסטע טאנץ־אטראקציע מיט די 2 וואונדער־קינדער.

היינט זונטאג, 9 אוו. צום 1. מאל די הצגה קאמ. אפערעטע מיט 24 נומ' געזאנג און טענץ

די גאליציאנער רחת'נה

נאך דער פארשטעלונג די רעווי־טרופע „אדאלפיני" אין א גאנץ נייעם טאנץ־פראגראם — 10 פון די שענסטע כאראקטעריסטיש טענץ.

מארגען, מאנטאג – איינהייטס־פרייזען כמעט בחנם גאנצער פארטער 1 זלאטי, באלקאן און גאלעריע 50 גר. ווידערהאלונג פון גרויסן יובילעאום־אוונד 50 יאהר יודיש טעאטער גאלדפאדען–רומשינסקי א קראנץ פון 5 שענסטע אין בעסטע אפערעטעו

1) קוני־לעמיל 2) באבע יאכנע (די כשוף־מאכעריין) 3) יודישע נשמה

4) שיר השירים 5) דאס יודישע הערץ

נאך דער פארשטעלונג לעצטער גאסטשפיל פון דער פענאמענ. רעווי־טרופע „אדאלפיני"

לאדזער טעאטער־עולם! גרייט זיך צו בעגריסען אונזער גרויסען גאסט דזשעק רעכטציט אין זיין גרויסער שלאגער־אפערעטע „יאנקעלע כוואט"

לאדז
14 פעברואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
14 פעברואר 1932

יודען ווערן ניט צוגעלאזט צו פאר-בילדונג

יודען-דעבאטע אין דער שול-קאמיסיע פון סיים

די שול-קאמיסיע פון סיים האלט יעדען טאג אפ זיצונגען. פרייטאג איז קיין פלענאר-זיצונג פון סיים נישט פארגעקומען, האט די קאמיסיע אפגעהאלטען צוויי זיצונגען. אויף דער פארמיטאגדיגער זיצונג איז געקומען צו א יודען-דעבאטע אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעהאנדלען די פונקטען פון נייעם שול-געזעץ, וואו עס רעדט זיך וועגען פאך-בילדונג.

רעפערירט האט די דאזיגע פונקטען דער איינציגער-דעפוטאט סמוליקאווסקי. דער קאלא-דעפוטאט זאמערשטיין האט גענומען א ווארט און אין א לענגערער רעדע אילוסטרירט דעם טרויעריגען מצב פון פאך-שול-וועזען ביי יודען, אונטערשטרייכנדיג, אז די יודישע יוגענד איז כמעט אויסשליסלעך אנגעוויזען אויף דער פאך-בילדונג.

דר. זאמערשטיין פאלעמיזירט דערביי מיט'ן אנגעזעהענעם דעפוטאט דר. שישקא, וועלכער האט מיט א טאג פריהער געהאלטען א רעדע אין דער קאמיסיע און געזאגט, אז דאס פאך-שול-וועזען לויט'ן נייעם געזעץ וועט דארפען געבען דער סלאווישער געזעלשאפט געווער אין איהר פראפקאמף. ס'איז אזוי קלאר געווען דער אנטיסעמיטישער זין פון שישקאס רייד, אז דער קאלא-דעפוטאט האט געפינען פאר נויטיג שארף ארויסצוטרעטען געגען דעם. זאמערשטיין שילדערט דערביי די שווערע לאגע פון יודישען פאך-שול-וועזען.

די נ. ד. דעפוטאטען קארנעצקי און דאמבראווסקי האבען אנגעהויבען צו פאלעמיזירען מיט זאמערשטיינען און גענומען רעדען אפען דאס, וואס דר. שישקא האט געזאגט פארשטעלט.

די פארזיצערין פרוי יאווארסקא, וועלכע האט אוב דעם ד"ר שישקא אויף דער פריהערדיגער זיצונג נישט אפגעשטעלט, האט איצט אויסגעלאזט איהר כעס צו די ענדעקעס און זיי נישט געלאזט רעדען וועגען די יודען; דאס געהער נישט צום ענין — האט זי זיי איבערגעריסען. יענע האבען פראטעסטירט און דערקלערט, אז זיי וועלען זיך קלאגען פאר'ן סיים-מארשאלעק.

ס'האט דאן גענומען א ווארט ד"ר שישקא אין דערקלערט, אז ער איז חלילה נישט קיין אנטיסעמיט. והא ראיה: ער האט א זוהן אין קראקאווער אוניווערזיטעט און ער האט איהם אזוי דערצויגען, אז ער טראגט נישט קיין גרינעם בענדעל. צום סוף איז אבער אויסגעקומען, אז ער בעשטעטיגט פילקאם דעם אנטיסעמיטישען זין פון זיין פריהערדיגער רעדע. ער האט בעמליך בעזאגט: ווען ס'וועט זיך ענטוויקלען דאס פאך-שול-וועזען אין א גרויסען מאסשטאב אזוי ווי דאס נייע געזעץ זעהט פאר, וועט אין דער פוילישער געזעלשאפט פארקומען אנ'איבערשיכטונג פון די עקאנאמישע פאזיציעס.

מעשים תעתועים פון די יאפאנער

סיסטעמאטישער מארד פון כינעזישע פרויען און קינדער

פארטראג פון עמיל וואנדערוועלדע

א העכסט-אינטערעסאנטען פארטראג איבער כינע האט געהאלטען דער סאציאליסטישער פיהרער אין בריסעלער „אוניאן קאלאניאל" ה' עמיל וואנדערוועלדע.

צו דעם פארטראג זענען געקומען פיל אנגעזעהענע פערזענליכקייטען, צווישען זיי דער כינעזישער מיניסטער אין בריסעל.

וואנדערוועלדע גיט צוערשט אנ'אלגעמיינעם איבערבליק איבער דער לאגע אין כינע, אזוי ווי ער האט געזעהען דאס לאנד, בעת זיין לעצטע רייזע.

אין משך פון זיין פארטראג האט וואנדערוועלדע איבערגעלייענט א טעלעגראמע, וואס ער האט דערהאלטען פון כינע וועגען דער דארטיגער לאגע, די טעלעגראמע, וועלכע עמ'האט איהם צוגעשיקט די כינעזישע געזעלשאפט פאר'ן איבערנאציאנאלען שלום, איז אונטערגעשריבען פון א גאנצער רייה פראמינענטע פערזענליכקייטען און אינטעלעקטועלע.

אט איז דער טעקסט פון דער ווענדונג:

צייט דער פערגוואלטיגונג פון דער טעריטאריע פונ'ם צפון-קווארטאל פון דער אינטערנאציאנאלער קאנצעסיע, וועלכער איז פארנומען און געמאכט געווארען דורך די יאפאנער פאר אנ'ארט פון מיליטערישע אפעראציעס, זענען בעגאנגען געווארען פאלגענדיגע אקטען פון בארבאריזם:

1. באמבארדירונג און אונטערצינדונג פון דעם כינעזישען קווארטאל טשאפעי דורך די יאפאנישע עראפלאנען און קאנאנען; אומפעריכטבארע צעשטערונג פון דער „פער איסטערן" ביבליאטעק און פון דער „שינא קאמערשל פרעס";

2. דריי הונדערט כינעזער ארעסטירט און מער ווי צוויי הונדערט פערמשפט אויף טויט דורכ'ן מיליטערישען געריכט און דערשאסען.

3. די גרויסע מאסען פון דאבלאזע כינעזישע פרויען און קינדער ווערען סיסטעמאטיש דערמארדעט דורך יאפאנישע מאטראסען און ציוויל-לייט.

צו דער הומאניטעט און גערעכטיגקייט-געפיהלען פון די ציוויליזירטע פעלקער האבען מיר דעם כבוד זיך צו ווענדען, און בעזונדערס צו אייער מאראלישער אויטאריטעט אום ווי אמגיכסטען צו געפינען אנ'עפעקטיווע לעזונג, בכדי צו מאכען אומעגליך די איבער-חזרונג פון עהנליכע מעשים, וואס זענען עלול צו דערפיהרען צו א וועלט-מלחמה.

וואנדערוועלדע האט אויך קריטיקירט די האלטונג פון דער א. ג. „גרויסער פרעסע" פון פראנקרייך און בעלגיע, וועלכע פרובט פערהוילען, לויט'ן רעדנערס מיינונג, דעם אמת וועגען די געשעהענישען אין כינע.

וואנדערוועלדע בעווייזט עס מיט פאלגענדיגען פאקט:

דער בעריכט פון די אויסלענדישע קאנסולען אין שאנכיי וועגען דער לאגע אין שטאט (דער בעריכט איז אויך אונטערגעשריבען פון דעם יאפאנישען קאנסול), האט די „האוואס" אגענטור אפילו נישט געפינען פאר נויטיג צו מעלדען אזא „מינדערווערטיגע" ידיעה דער בעלגישער פרעסע.

אט איז דער טעקסט פון דעם בעריכט:

„אין שאנכאי זענען אין משך פון די לעצטע צעהן טעג פארגעקומען זעהר שווערע געשעהענישען. טויזענדער אומשולדיגע פרויען און קינדער זענען פערוואונדעט און דערהרגעט געווארען דורך דער באמבארדירונג פון אעראפלאנען אין סאמען פון די יאפאנישע חיילות. טויזענדער דירות זענען בכיוון'דיג אונטערגעצונדען געווארען און זענען פערניכטעט געווארען, אלע שיינדערליכקייטען פון דער מלחמה, זענען בעגאנגען געווארען און ווערען בעגאנגען געווארען און ווערען בעגאנגען דורך דער יאפאנישער מארינע.

יעדע מיגלכט פון פערשפעטיגונג פון אריינמישען זיך מצד דעם פעלקער-בונד וועט דערפיהרען צו נייע מענשליכע קרבנות און די אחריות, וואס ליגט אויף אונז איז איינע פון די שווערסטע".

וואנדערוועלדע לייקענט אפ קאטעגאריש די אויסטייטשונגען אז ער לאזט זיך בעאיינפלוסען דורך כינע-פריינדליכקייט אדער שנאה צו יאפאן, צי איז מען א שונא פון פוילען, דעמאלט ווען מען קריטיקירט זיין איצטיגע רעגירונג? צי איז מען א שונא פון איטאליען, ווען מען גרייפט אן דעם פאשיסטישען רעזשים? — פרעגט דער רעדנער.

„איך האב עס געוואלט זאגען אין זשענעווע אבער מען האט צענזורירט מיין רעדע.

צום סוף האט וואנדערוועלדער אויסגעדריקט זיין מיינונג, אז יאפאן וועט סוף כל סוף ליידען א מפלה אין כינע.

ווי אזוי צאר ניקאלאי דער ערשטער

האט אויפגענומען משה מאנטעפיארע

אין יענע ווייטע צייטען, וועגען וועלכע ווער מיר דערצעהלען דא, האט מען נישט געפינען אזוי גיך און בעקוועם, ווי איצט. די נסיעה פון בערלין ביז צו דער דעמאלטיגער רוסישער גרעניץ, וואס פאדערט היינט נישט מעהר ווי א צוואנציג שעה, האט ביי מאנטעפיארע'ן געדויערט גאנצע צעהן טעג. דעם 20 מערץ 1846 איז ער מיט זיין פרוי, אינאיינעם מיט דעם סעקרעטאר, ד"ר לעווע, און מיט זיינע בעדינער, אנגעקומען קיין מיטאווע, די ערשטע שטאט אין רוסלאנד, וואו זיי האבען זיך אפגעשטעלט. נאך א קורצען אפרוה האבען זיי זיך געלאזט ווייטער.

אין פריהלינגס-צייט זענען דא די וועגען געווען בעזונדערס שלעכט. דער טייך דווינע, ביי ריגע, איז געווען נאך פערפרוירען, אבער דער אייז האט שוין אנגעהויבען צו שמעלצען. ער איז געווען בעדעקט מיט וואסער און זעהר דין. מען איז געווען געצוואונגען אריבערצוגעהן איבער דער ברייטער דווינע צופוס. זי איז געווען פול מיט פאלאקעס (לעכער אינ'ם אייז), און דער אייז האט זיך עבאכעו אונטער די פיס. מען האט זיך געמוזט אפשטעלען אין ריגע, כדי אויסצוטרוקענען די דורכגעווייקטע מלבושים און עמוואס קומען צו זיך.

נעבען יאמבורג האט זיך דאס אייז אויף דעם טייך לונע שוין א יאהר געטון, און מען האט דא געמוזט א טאג-צוויי אפווארטען. אבער וואו אריבערצוגעהן איז אין יאמבורג נישט געווען, און מען איז די גאנצע נאכט אפגעלעגען אויף דער פאדלאגע אין א קליין נידריג צימערל, וואו ס'איז געווען אזוי הייס און דושנע, אז מ'האט געקאנט דערשטיקט ווערען. איבער דער לוגע איז מען אריבער מיט גרויס געפאהר אויף א פליט, צווישען גרויסע קריהעס אייז, און מען איז דערביי שיער נישט דערטרונקען געווארען. ווייטער איז דער וועג געווען אזא שלעכטער, אז מען האט געמוזט ארויסגעהן פון די קארעטעס און שפאנען זיבען וויארסט צופוס איבער הורבעס שניי.

דעם ערשטען אפריל איז מאנטעפיארע ענדליך אנגעקומען קיין פעטערבורג. זיין נאמען און געזעלשאפטליכע טעטיגקייט איז געווען אומעטום בעוואוסט און געאכט. ער האט מיטגעבראכט א בריף פון דער ענגלישער קעניגין וויקטאריע און אויך רעקאמענדאציעס פון די ענגלישע מיניסטארען חער ראבערט פיל און לארד עבערדין. עס איז אליא, קיין וואונדער נישט, וואס ער איז אויפגענומען געווארען אין רוסלאנד מיט דעם גרעסטען כבוד. דעם זאנצען וועג פון גרענעץ אן האט די רוסישע אדמיניסטראציע, לויט א ספעציעלען בעפעהל פון פעטערבורג, ארויסגעוויזען צו איהם א בעזונדערע פריינדליכקייט און זיך געסטארעט צו זיין איהם בייהילפיג.

אין פעטערבורג איז מאנטעפיארע גלייך צוגעטראטען צו דער ארבייט. דעם 2-טען אפריל האט ער זיך געזעהן מיט דעם ענגלישען אמבאסאדאר, איהם עיקלערט דעם אימשטאנד, צוליב וועלכען ער האט זיך ענטשלאסען צו פאהרען קיין רוסלאנד. און דורך איהם צוגעשטעלט די רעקאמענדאציעס, וואס ער האט מיטגעבראכט. אין די נאהענסטע טעג דערנאך האט ער בעזוכט דעם רוסישען אויסערן-מיניסטער, גראף נעסעלראדע, דעם בילדונגס-מיניסטער, איבאראוו, און דעם לאנדווירטשאפט-מיניסטער, גראף קיסעלעוו, וועלכער איז גלייכצייטיג געווען דער פארזיצער פונ'ם „יודישען קאמיטעט" (צו וועלכען ס'האבען אנגעהערט אלע וויכטיגע געזעץ-פראיעקטען נגע יודען). מאנטעפיארע האט מיט זיי גיפיהרט געשפרעכ'ן וועגען דער יודישער לאגע אין רוסלאנד.

וועגען וואס צו רעדען איז דא געווען איבער-גענוג. א חוץ אומצעהליגע בעגרענעצונגען פאר יודען, זענען ערשט נישט לאנג ארויס צוויי נייע הארבע גזירות. ערשטענס, זענען פילע צעהנדליגע טויזענדער יודען פערטריבען געווארען פון דעם גאנצען 50-וויארסטיגען ראיאן ביי דער גרעניץ מיט פרייסען און עסטרייך. דער גירוש איז דורכגעפיהרט געווארען אויפ'ן גרויזאמסטען אופן. די ארויסגעטריבענע, פאלשטענדיג רואינירטע הויזגעזינדער האבען זיך אריבערגעקליבען אין די דערבייאיגע שטעט און שטעטלעך, וואו זיי זענען געפאלען ווי א שווערע מסע אויף דער דארטיגער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע איז שוין אהן דעם געווען גענוג פעראָרימט. און צווייטענס, איז מיט א קורצער צייט צוריק פאר מאנטעפיארע'ס אנקומען ארויס א בעזונדערע „מעלדונג" פון דער רעגירונג צו די יודען אין גאנץ רוסלאנד. לויט דער פעראָרדנונג פון פעטערבורג, איז די „מעלדונג" פערעפענטליכט געווארען אין אלע שולען און בתי-מדרשים, און זי האט ארויסגערופען צווישען יודען א שרעקליכע פאניק.

דער אינהאלט פון דער אפיציעלער „מעלדונג" איז געווען, אין קורצע ווערטער, דער פאלגענדער: די רעגירונג האט שוין ארויסגעוויזען גענוג חסדים צו יודען און זי האט גענוג זיך געמיהט, אז זיי זאלען זיך נעמען פאר „נוצליכע" און „פראדוקטיווע" בעשעפטיגונגען, אבער די יודען זענען הארטנעקיג, זיי האלטען זיך ביי לייריג-געהערי און ביי זייערע שעדליכע פראפעסיעס. דעריבער האט די רעגירונג פעסט בעשלאסען אפצוונדערען די „נוצליכע" יודען פון יענע, וואס זענען „שעדליך" פאר'ן לאנד און פאר אלע איינוואוינער. די יודישע בעפעלקערונג וועט איז פערלויף פון די נענטסטע דריי יאהר איינגעטיילט ווערען אין פיר „ראזריאדען" (קאטעגאריעס, קלאסען), וועלכע וועלען אנערקענט פאר „נוצליך": 1) סוחרים, וואס צאהלען גילדעס; 2) מ'שטשאנעס, וואס האבען א באלעבאטישקייט; 3) האנדווערקער, מיט א געהעריגען פאפיר פון דער צעך-פערוואלטונג, און 4) ערד-ארבייטער. יעדער יוד מוז זעהן, ער זאל פערעכענט ווערען אין איינע פון די פיר קאטעגאריעס. נאך דעם דריי-יאהריגען טערמין, ד. ה., צום ערשטען יאנואר, 1850, וועלען אלע יודען, וואס האבען נישט קיין פעסטע בעשעפטיגונג אדער קיין הייזער, אנערקענט ווערען פאר שעדליך. זיי וועלען אויסגעטיילט ווערען אין א בעזונדערע קאטעגאריע, און געגען זיי וועלען אנגענומען ווערען שטרענגע מיטלען.

אין דער אפיציעלער „מעלדונג" איז נישט אנגעוויזען געווארען, וואס'ערע מיטלען די רעגירונג האט עס אין זינען. אבער אלע האבען געוואוסט, אז עס איז שוין פערהאן א פראיעקט, מ'זאל די „שעדליכע" יודען (דאס הייסט, פאקטיש, דעם גרעסטען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג) אפגעבען פאר סאלדאטען, פערשיקען קיין סיביר, בעשטימען אויף צוואנגס ארבייטען, איינפיהרען פאר זיי א גאנצע רייה אפיציעלע בעגרענצונגען א.ד.גל. עס איז אויך געווען בעוואוסט, אז אפילו די מיניסטארען האלטען דעם גאנצען פלאן פאר צו-האַרב, זיי וואלטען גערן אבגעצויגען די זאך, אבער דער קייזער אליין בעשטעהט דערויף, אז דער פראיעקט וועגען די „ראזריאדען", אויף וועלכען ער לייגט פיל געוויכט, זאל פערווירקליכט ווערען וואס גיכער. (ווייטער מארגען)

שאול גינזבורג.

יודען
אין דער גענעראל-דעבאטע

די פארענדיגטע גענעראל-דעבאטע וועגען בודזשעט אין סיים איז געווען א גענויע רעוויזיע פון דער רעגירונגס-פאליטיק אויף אלע געביטען פון דער מליכה פאר א משך פון א יאהר צייט, בפרט, אז צו די איצטיגע בודזשעט-ויכוחים האט זיך די אפאזיציע אינטענסיוו געגרייט.

מ'האט בעת דער דאזיגער דעבאטע שארף קריטיקירט, ארויסגעזאגט אפען די אומצופרידענקייט מיט'ן איצטיגען מצב אין לאנד, געבראכט צום אויסדרוק אלע צרות, ווי הונגער, נויט און איבייטסלאזיגקייט, אונטער וועלכער מיליאנען בירגער ברעכען זיך און שטעהען ביים ראנד פון אונטערגאנג. אין דעם אפענעם שפיל פון דער אפאזיציע מיט דער סאנאציע איז אבער כמו ווי פערזונקען געווארען די שטים פון דעם וועגעטירענדען יודישען קיבוץ אין פוילען.

און אין דעם זענען שולדיג אין דער ערשטער רייה אונזערע פאליטיקער, וועלכע שפילען זיך אין אמביציע און קליינליכקייטען און פערגעסען דערביי, אז זיי זענען שליחי-צבור, אז זיי דארפען פערטיידיגען די בלוטיגסטע יודישע אינטערעסען, אז זיי דארפען אין יעדען מאמענט און ביי יעדער געלעגענהייט אויסדריקען די מיינונגען און שטימונגען פון די ברייטסטע יודישע מאסען.

מ'דארף אלץ זאגען בקול-רם און נישט זיין בבחינת שטאמלער...

ווען מ'האט גערעדט וועגען די אויפגעבלאזענע בודזשעטען פון פינאנץ- און האנדעלס-מיניסטעריום, וועגען די פראיעקטירטע פרישע שטייערן, וועלכע דער סיים דארף בעשליסען און טאקע גלייך צוטרעטען אויפצומאנען זיי, ווען פון די רעפעראטען פון די בעזונדערע מיניסטאַרען האט מען געקענט בעשיינפערליך ארויסזעהען, אז די עטאטיסטישע פאליטיק פון דער איצטיגער רעגירונג ווערט שטארקער פון טאג, וואס וועט נאך שטארקער דערדריקען די אזוי אויך רואינירטע יודישע בעפעלקערונג — אין אזא מין מאמענט האט דער פרעזעס פון דער יודישער „קאלא" געפונען פאר נויטיג צו האלטען א דעליקאטע רעדע, פון וועלכער נישט נאר א פרעמד אויער, נאר אפילו אנ'אייגען אויער זאל נישט דערהערען אונזערע געברענטע צרות.

מ'וועט אפשר טייטשען אזא מין „הויך-פאליטיק" מיט'ן אויסרייד, אז מיר, יודען, דארפען נישט זיין קיין צד המכריע אין דעם איצטיגען געפעהרליכען שפיל פון דער אפאזיציע מיט דער סאנאציע, אבער אויך נישט דער מאטיוו קען פערענטפערן דעם פאקט פון רעדען צירליך מאנירליך, פונקט ווי אויף דער יודישער גאס וואלט נאך דער קריזיס געווען אין די וויקעלעך...

און אפילו ביים בעטראכטען א גאנצע רייה פרישע געזעץ-פראיעקטען, צי וועגען די שטאטישע זעלבסטפערוואלטונגען, צי וועגען די פאלקס-פערזאמלונגען, איז די שטעלונג פון אונזער ציפאהרענער „קאלא" צייטענווייז עפעס אזא מטושטשע, אז עס נעמט ארום א גרויל...

און נאך עפיס זענען מיר דאך עדות פון דעם אויפשוואונג פון אלע שווארצע כוחות אויף דער יודישער גאס, זעהען מיר דאך, וואס ס'טוט זיך אפ אין די קהלות — נו, פארוואס האבען די יודישע דעפוטאטען נישט געבראכט צום אויסדרוק אונזער געוואלדיגע פערביטערונג געגען דעם מצב העניינים? פארוואס?

די נויט פון די יודישע מאסען, די גרויזאמע צופארנקייט פון אונזער געזעלשאפטליכען לעבען, אונזער דלית און אפגעלאזענקייט האט אפנים קנאפ וואס געווירקט אויף אונזערע סיים-דעפוטאטען, פון וועלכע יעדער האנדעלט אויף אייגענער אחריות און אלע צוזאמען ווערען — דווקא אין די „גרויסע טעג" פון א גענעראל-דעבאטע אין סיים — אמת'ע שטאמלער... נ. ס.

—:o:—

נייע יודישע צייטשריפט אין מאראקא

קאזאבלאנקא (י.ט.א.) די טעג האט דא אנגעהויבען צו ערשיינען א נייער יודישער צוויי-וואכענבלאט „ל'אוניאן מאראקען" אונטער דער רעדאקציע פון ה' נאטאף. אין ערשטען נומער האט פראפ. מ. אוליר פערעפענטליכט א לייט-ארטיקעל וועגען „די שטרעבונגען פון מאראקאנער יודענטום."

הונדערט פּראָצענט יודישע שטאָדט אין אַרגענטינע

בעזוך אין מאָזעסוויל, דאָס ירושלים פון אַרגענטינע.—אַ יודישע שטאָט מיט אַ יודישער מלוכה. — אין דער שפּאַנישער שול לערנען 700 קינדער און אין דער יודישער 200

איינדרוקען פון י. באַטאַשאַנסקי.

פאַרהאַן אַ שטעטעל אין אַרגענטינאַ, וואָס מען רופט „ירושלים ד'אַרגענטינע" — אַרגענטינער ירו־שלים. דאָס דאָזיגע שטעטעל הייסט מאָזעסוויל (די שטאָט פון מאָזעסען — משה'ן). זוכה געווען האָט דאָס דאָזיגע שטעטעל צו אָט דעם נאָמען, צוליב דעם וואָס די בעפעלקערונג בעשטעהט פון אַריבער 99 פּראָצענט יודען. אין אמת'ן ירושלים בע־טרעפט די יודישע בעפעלקערונג, לויט דער לעצ־טער פאָלקס־צעהלונג, נאָר 57 פּראָצענט.

דאָס שטעטעל מאָזעסוויל איז אין אַ סך פּרטים אַנדערש ווי אַנדערע אַרגענטינער שטעטעלעך, ערש־טענס זעהט איהר דאָ נישט קיין איין שפּיץ פון קיין קלויסטער, צווייטענס, איז דאָ נישטאָ קיין „פרעהליך הייזעל", להבדיל, אין יעד'ען אַרגענטינער שטעטעל איז דאָ אַ „הייזעל". וואו די יוגענד פערברענגט, אַז אַ פרעמדער קומט אין אַנ'אַרגענ־טינער שטעטעל, וועט ער זיך נישט שעהמען צו פרעגען ביים ערשטען דורכגעהער, וואו עס גע־פינט זיך דאָס „טאָלעראַנץ הויז", אין טראַמוואַי אָדער אויטאָבוס פרעגט מען אויף דעם „טריפה־נעם אַדרעס" בקול רם ביים קאָנדוקטאָר, מען הערט אין מאָזעסוויל אויך נישט די בעקאַנטע סערענאַדע, וואָס מען הערט אין די אַנדערע אַרגענטינער שטעט־לעך. אונזערע לעזער ווייסען מסתמא נישט, וואָס דאָס איז אַזוינס „די סערענאַדע", אַז אַנ־אַרגענטינער בחור קלאַפּט אין האַרצען פון אַ סע־ניאָריטאַ און ער קריגט נישט קיין ענטפער, דינגט ער זיך אַ קאַפּעליע מוזיק און נאָך האַלבער נאַכט קומט ער מיט דער קאַפּעליע צו זיין האַרצענס־גע־ליבטערס פענסטער און שפּילט און זינגט. ווייכע טענער און ווייכע ווערטער גיסען זיך אין דער נאַכט אַריין:

> עפען מיר, עפען דיין פענסטער,
> איך וויל דיר זאָגען איין וואָרט,
> די וועלט איז אַ וואונדער אַ גרויסער,
> דאָך שעהנער פון דיר איז נישטאָ....

באַלד עפענען דאָס פענסטער, די טיר און דאָס האַרץ — עפענט קיין שום סעניאָריטאַ נישט. מ'קאָן אַמאָל מוזען אַזוי שפּילען שעה'ן לאַנג, און אַז די סעניאָריטאַ פיהלט נישט קיין געגענזייטיגקייט. עפענט זי נישט, על פי רוב אָבער זענען אַרגענטינער מיידלעך נישט קיין גזלנ'טעס און עפענ'ען די פענס־טער, די טיר'ען און די הערצער, עס ווערט ליכטיג אין צימער, מען לאָזט אַריין די שפּילער און מען איז זיי מכבד מיט אַ וואַרעמען געטראַנק. פאַר־האַן אַרגענטינער מיידלעך, וואָס וועלען אָהן אַ סערענאַדע בשום אופן קיין כלות נישט ווערען.

מאָזעסווילער בחורים האָבען זיך אַ סך זאַכען אויסגעלערענט ביי זייערע שכנים, אָבער נאָר נישט זינגען און שפּילען קיין סערענאַדע.

אַז איהר וועט זיך דורכגעהען אין מאָזעסוויל אין דער פּאָליציי, אין פּאָסט, אין מאַגיסטראַט (סיטי האָל), וועט איהר דאָרט טרעפען יודען, און אַז איהר וועט זיך שטאַרק אָנשטרענגען, וועט דאָרט יעדער צו אייך רעדען יודיש. ירושלים — וועט איהר זאָגען מיט ענטציקונג.

אָבער נישט גרויס איז דאָס „אַרגענטינער ירו־שלים". מען האָט אין יוני, 1931, דאָרט־דורכ־געפיהרט אַ פאָלקס־צעהלונג, האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז עס זענען דאָרט דאָ 3052 נפשות, פון זיי דרייסיג נישט־יודען, אַפילו קיין איינס פּראָצענט נישט.

דאָס שטעטעל מאָזעסוויל געפינט זיך נעבען אַ קייט פון יודישע קאָלאָניעס. די יודישע קאָלאָ־ניעס אין אַרגענטינע געפינען זיך אין 4 פער־שידענע געגענטען. די גרעסטע בען קאָלאָניעס גע־פינט זיך אין דער פּראָווינץ (סטייט) ענטעריאָס, די צווייטע, אין פּראָווינץ סאַנטאַ פע, די דריטע — אין פּראָווינץ בוענאָס איירעס און די פירטע — אין דער פּאַמפּאַ. מאָזעסוויל געפינט זיך נעבען די קאָלאָניעס פון פּראָווינץ סאַנטאַ פע. יודען זע־נען אַהערגעקומען צום ערשטען מאָל צוריק מיט עטליכע און דרייסיג יאָהר. זיי האָבען דאָ געוואַנ־דערט פון פּלאַץ צו פּלאַץ. געליטען פון פיבער און די קינדער זענען געשטאָרבען. די האָבען אַלע מאָל פערלייגט אַנ'אַנדער בית־עולם. ביז איינמאָל האָבען זיי זיך צוזאַמענגענומען און געשוואוירען ביי אַ ספר־תורה „מעהר קיין בית־עולם נישט צו פערלייגען". אין מאָזעסוויל קאָן מען נאָך היינט געפינען אַנ'אַלגעמיינעם קינדער־קבר אויפ'ן בית־עולם. מ'האָט זיי צונויפגענומען פון אַ סך ערטער. דער ישוב האָט געקאָסט אַ סך קרבנות.

נעבען די דאָזיגע קאָלאָניעס איז אין משך פון יאָהרען און יאָהרען געוואַקסען דאָס שטעטעל מאָזעסוויל, וואָס מען האָט אַ נאָמען געגעבען ירו־שלים. עס האָבען זיך דאָ בעזעצט יודען קרעמער, בעלי־מלאכות און סוחרים נעבען יודען קאָלאָניסטען, אַ פינפטעל פון די איינוואוינער אין שטעטעל מאָ־זעסוויל זענען קאָלאָניסטען. זיי זענען שוין רייך און בעאַרבייטען שוין אַליין נישט זייערע פאַרמס.

די בעפעלקערונג פון מאָזעסוויל איז על פי רוב אַ פערמעגליכע. די אָרימע טייל איז קליין אין צאָהל. אָבער דער קריזיס זאָרגט שוין איצט, אַז עס זאָ'ען זיין מעהר אָרימע ווי רייכע, פון קריזיס ליידען הויפּטזעכליך די קאָלאָניסטען, און אַז די קאָ־לאָניסטען האָבען נישט — האָבען אויך נישט די שטאָטישע.

עס זענען געווען צייטען, ווען אין די קאָלאָ־ניעס אַרום מאָזעסוויל איז יאָהר־איין יאָהר־אויס געקומען דער היישעריק. היינט קומט ער שוין זעלטען, אָבער דער קריזיס עסט מעהר ווי דער היישעריק. בעזונדערס איצט מאָזעסוויל. האָב איך גראָד געטראָפען אַ שטיקעל היישעריק. עס איז געווען אין סאַמע שניט־צייט (אין אַרגענטינע הויבט זיך אָן דער שניט אין נאָוועמבער). ביי אַ פּאָר קאָ־לאָניסטען האָט זיך בעוויזען דער יונגער היישעריק. דער שטייגער איז אַזוי: דער אַלטער היישעריק פליהט דורך מיט עטליכע חדשים פאַר'ן שניט, עסט אָפּ די גאַר גרינע תבואה און שאַדט איהר לחלוטין נישט. עס וואַקסט באַלד צוריק אויף. ער לאָזט אָבער איבער אייערלעך און פון זיי וואַקסט דערנאָך אַרויס דער יונגער היישעריק, און אָט דער איז שוין געפעהרליך. ער וואַקסט אַרויס מיליאָנענווייז, געדיכט ווי אַ פאַרע. די ערשטע צוויי טעג איז ער גרין, דערנאָך ווערט ער שוואַרץ. עס איז די היישע־ריקען אַזוי ענג, אַז זיי הרגע'ן זיך אָפּ אויס. אַ סך ווערען געבוירען מיט ווערים אין די קרי־זשעס און קומען אום. אָבער שאַדען מאַכ'ען זיי גענוג אָן. מען פערשטעלט זיי דעם וועג מיט בלעכען און מען פערבר'ענט זיי. אינטערעסאַנט איז, וואָס זיי פליהען קיינמאָל נישט מיט דעם ווינט, נאָר אַנט־קעגען דעם ווינט. קאָלאָניסטען זאָגען, אַז דאָס איז צוליב דעם, וואָס זיי זוכען לופט. עס איז זיי זעהר הייס. ווען זיי ווערען געבוירען.

דער קריזיס האָט איצט פערנומען דעם פּלאַץ פון היישעריק. ער עסט אויף די פראַצע פון קאָ־לאָניסט.

ווערליג אַזאַ קליין שטעטעל, האָט מאָזעסוויל פיינע אָרגאַניזאַציעס. ס'איז דאָ פאַרהאַן אַ קאָלאָסאַ־לע קאָאָפּעראַטיווע, סיי פאַר קאָנסום, סיי פאַר אָפּ־זעצען די אָרטיגע פּראָדוקטען. פאַרהאַן אַ גרויסע באַנק און עטליכע קליינע בענק. עס איז דאָ פאַר־האַן אַ גרויסער קולטור־פעראיין „קדימה", וואָס האָט אַנ'אייגענעם טעאַטער־געביידע און ביבליאָ־טעק, וואָס הייסט „באַראָן הירש". די עלטערע יודען האָבען זיך שוהלען צום דאַוונען. עס זענען דאָ פאַרהאַן פיר שוהלען.

ערגער איז שוין מיט די שולעס. די מלוכה־שולעס זענען, פערשטעהט זיך, אין שפּאַניש, פאַר־האַן צוויי מלוכה־שולעס און צוויי יודישע. אין די מלוכה־שולעס לערנען 700 קינדער. אין די יו־דישע — נאָר צוויי הונדערט, די יודישע שולעס זענען אויך גאָרנישט קיין וואָזשנע. די בעל־מלאכה־שע שולע איז אַ שטיק חדר, די צווייטע שולע הייסט „יהדות", עקזיסטירט אַ קורצע צייט, מען לערנט אין איהר דאַוונען, העברעאיש און אויף דעם דריטען לערן־יאָהר אויך יודיש. די רעזולטאַטען זענען אין ביידע שולעס שוואַכע.

דער רוב פון די איינוואוינער, סיי אין די קאָלאָניעס, סיי אין שטעטעל שיקען די קינדער לערנען אין די גרויסע שטעט. די בחורים לערנען אויף דאָקטוירים. די מיידלעך — אויף לעהרערקעס, שפּאַנישע, פערשטעהט זיך.

פאַרהאַן אין צענטער פון מאָזעסוויל אַ „פּלאַ־סע", אַ סקווער הייסט עס, ביי אייך. אַזוי אָט דער פּלאַץ אַלע פאַרנאַכט פול מיט שפּאַצירענדיגע. מ'זעהט דאָ סיי מיטעל־יעהריגע, סיי יונגע, די מיטעל־יעהריגע רעדען אַלע יודיש. די יונגע קעיען נאָך אַלע יודיש. אָבער זיי רעד'ען שפּאַניש, זעלטען ווען זיי רעדען יודיש. זינגען יודיש הערט מען זיי יאָ אַמאָל.

מען אַסימילירט זיך דאָ, נישט נאָר שפּראַכליך, נאָר אויך גייסטליך מיט די אַרומיגע. די מאָזעסי־ווילער בחורים קאָנען פונקט אַזוי גוט רייטען, ווי זייער'ע שכנים, און פונקט אַזוי שפּילען אין בינד־לעך ווי זיי, און טרייבען פּאָליטיק פון מיאוס'טען סאָרט, נאָר שלאָגען זיך מיט מעסערס קאָנען זיי נאָך נישט.

דאָס „אַרגענטינער ירושלים". איז אויסגע־וואַקסען פון די קאָלאָניעס. עס ווערט אָבער אַ געוועהנליך יודיש שטעטעל, ווי אין דער אַלטער היים. דערצו מיט ספּעציעלע אַרגענטינער חסרונות. דאָס שטעטעל האָט די קאָלאָניעס גאָרנישט געגע־בען, חוץ אַמאָל אַ יודישע פאָרשטעלונג. עס האָט אַפילו נישט געפּרובט צו אָרגאַניזירען אַ שטיקעל אַגראַר־שולע.

אַז עס קומט אַראָפּ יודיש טעאַטער קיין מאָ־זעסוויל, איז דאָס טעאַטער געפּאַקט, און אַז עס קומט אַ שפּאַנישע טרופּע, איז דאָס טעאַטער ליידיג. אָבער עס וואַקסט דאָך אַ דור, וואָס וועט קענען בעסער שפּאַניש ווי יודיש. און דאָס איז נישט, דער פּאַר, וואָס די באַטור פערלאַנגט אַזוי, נאָר ווייל עס האָט זיך אַריינגעגנב'עט אַ ציוניסטישע טענ־דענץ פון איין זייט און אַנ'אַסימילאַציע טענדענץ פון דער צווייטער זייט, און ביידע יאָגען יודיש. אויב עס וועט אַזוי אָנגעהען, וועט מען אין צוואַנציג יאָהר אַרום אין „אַרגענטינער ירושלים" רעדען שפּאַניש און זינגען די „התקוה" אויף העברעאיש.

עס בלאָזען אָבער אויך אַנדערע ווינטען אין מאָזעסוויל. די הויבען ערשט איצט אָן צו בלאָזען. און לאָמיר האָפען, אַז אונזער „ירושלים", וואָס געפינט זיך אויף דעם וועג פון חורבן, וועט נישט חרוב ווערען.

דער וואולקאַן־אויסברוך אין גוואַטעמאַלאַ

אַ ריזיגער רויך־וואָלקען איבער דעם קראַטער פון וואולקאַן פועגאָ

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונט,
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען!

ר. איזראעל.

קפּערעלע

א סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזשער ווירקליכקייט

96

קאַפּיטעל 18

אויף נייע וועגען

— ענדליך האָסט דו איהם בעקומען, אַלץ מיין פערדינסט.

אַ צינישער שמייכעל האָט זיך בעוויזען אויפ'ן פּנים פון זשאָרזשען, וועלכער איז געשטאַנען נעבען דער טיר און אָבסערווירט, אַלע וואָס זענען געווען פערזאַמעלט אין גרויסען זאַל. אַלץ דאָ איז זאַל איז געווען איבערגעקעהרט מיט די פיס אַרויף, די מעבעל זענען געווען אַוועקגערוקט צו די ווענד, אַז ס'זאָל זיין מעהר אָרט צום טאַנצען, אויף דער פּאָדלאָגע האָבען זיך געוואַלגערט שטיקלעך פון אַ צוהאַקטען וואַזאָן. זעקס פּאָר האָבען געטאַנצט אונטערן טאַקט פון דזשעז־באַנד און ס'האָבען זיך געהערט האַלב־אָפּגעריסענע פראַזען פון שיכּור'ע העלזער.

פרידאַ, וועלכע איז געשטאַנען נעבען זשאַרזש'ן, האָט אָנגעהויבען צו זוכען איבער'ן זאַל, ביז איהרע אויגען האָבען זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ יונגען־מאַן, וועלכער האָט אין דעם מאָמענט געמאַכט אונ־מענשליכע אַנשטרענגונגען, כּדי זיך צו שטעלען אויף די הענד נעבען דער וואַנד. זי האָט זיך געווענדעט צו זשאָרזש'ן, און געפרעגט:

— וואָס בין איך ערגער פון [illegible]

מאַשע, איך בין אַזוי יונג און שעהן ווי זי, פאַר איהר האָסט דו אויסגעפינען אַ באַנקיר און דאָס איז אַפילו נישט קיין גרויסער יחסן, אָבער 40 טויזענד אַ יאָהר הכנסה האָט ער דאָך.

— און אַ ברילאַנטענעם האַלזבאַנד, וואָס איז ווערט הונדערט טויזענד האָט ער אויך. דער האַלז־באַנד וועט סוף־כּל־סוף זיין אין אונזערע הענד.

— ס'איז בעסער געגאַנגען, ווי איך האָב געמיינט, האָט פרידאַ מיט אַ זיפץ געזאָגט, און מ'האָט נישט געקענט זאָגען וואָס דער זיפץ האָט אויסגעדריקט, צי אַ פערלייכטערונג נאָך אַ שווערער אַרבייט, צי אַ זאָרג, וואָס פון דעם אַלעם וועט אַרויסקומען.

— ער האָט חתונה געהאַט מיט דיר געגען דעם ווילען פון זיין פאַמיליע, האָט זשאָרזש געזאָגט, איצט בין איך נייגיריג וואָס די דאָזיגע פאַמיליע וועט איצט טעה'ן.

— וואָס געהט עס מיך אָן, מיר איז אַלץ איינס. ער האָט מיר איבריגענס געזאָגט, אַז ער האָט נישט קיין שום נאָהענטע פאַמיליע, אויסער איין ברודער אין אַמעריקע, אָבער. וואָס ביזטו עפּעס אין אַזאַ שרעקליכען הומאָר היינט, זשאָרזש, דו הויבסט מיר אָן צו ווירקען אויף די נערווען.

זשאָרזש האָט גאָרנישט געענטפערט און זיך בבעקוועם אַוועקגעזעצט אויף דער קאַנאַפּע. פרידאַ איז צוגעגאַנגען צו איהר נייעם מאַן, וועלכען מ'האָט געדופען, נישט וויסענדיג פאַרוואָס [illegible].

אין דעם מאָמענט איז אַריינגעקומען דאָס דינסטמיידעל און גלייך צוגעגאַנגען צו דזשימי.

— אימיצער איז געקומען צו אייך.

— ווער איז דאָרט, האָט פרידאַ שטרענג גע־פרעגט.

— אַ יונג פריילין פרעגט זיך אויפ'ן הער.

— דאָס איז זיכער איינע פון דיינע קרבנות, האָט פרידאַ מיט אַ שמייכעל געזאָגט.

— זאָל זי דאָ אַריינקומען, האָט דזשימי גע־זאָגט מיט אַ שיכּור'ער שטים. דאָס דינסטמיידעל איז געבליבען שטעהן נישט ענטשלאָסען.

— זאָל זי דאָ אַריינקומען, האָט ער נאָכאַמאָל אַ געשריי־געטון, אַז דאָס דינסטמיידעל האָט זיך דערשראָקען און איז פערשוואונדען געוואָרען.

אין עטליכע סעקונדען אַרום איז זי צוריק אַריינגעקומען אין געזעלשאַפט פון אַ יונג שעהן מיידעל.

— צי קען איך רעדען מיט הער יאַקוב גרינ־פעלד, האָט זי געפרעגט מיט אַ שטילער שטים.

— דאָס בין איך יאַקוב גרינפעלד, האָט דזשי־מי זיך פאָרגעשטעלט.

— איך האָב אַ בריף פאַר אייך.

— ווער צום טייוועל האָט אייך דאָ אַהער־געשיקט מיט בריף.

— די פירמע הערמאַן פּשיגורסקי.

דזשימי האָט זיך פערקרימט, זיין פּנים האָט זיך גלייך געענדערט און ער האָט געזאָגט:

— איך ווייס נישט. וואָס פּשיגורסקי איז איינ־געפאַלען מיר צו פערדרעהען דעם קאָפּ אין איצ־טיגען מאָמענט.

ער האָט גענומען דעם בריף פון דעם מיי־דעלס הענד, איהם געדרעהט אויף אַלע זייטען, אַזוי ווי ער וואָלט מורא געהאַט איהם צו עפענען.

— עפען דזשימי, האָט פרידאַ אומגעדולדיג געזאָגט, דו קענסט דאָך נישט לאָזען אַזוי לאַנג וואַרטען.

אין דעם מאָמענט האָט זיך אויסגעדריקט איינער פון די שיכּור'ע געסט מיט אַ גרויסע בלאָנדע טשופּרינע און קוקענדיג דעם איבער־געשראָקענעם מיידעל גלייך אין די אויגען אַריין, האָט ער זי האַלב אַרומגענומען און געפּאַנפּעט.

— דאָס וועט זיין אַ גוטע טענצערין פאַר מיר, מוזיק שפּילען.

דאָס מיידעל האָט זיך געפּרובט אַרויסרייסען, אָבער האָט נישט געקענט, אַ שיכּור געלעסטער אַרום האָט אָפּראָבירט דעם וויץ פון דעם טענצער.

— איך בעט מיך אָפּצולאָזען, שוין זאָלט איהר מיך אָפּלאָזען.

— טאַנץ, מיין ליבלינג, טאַנץ מיט מיר, האָט דער טענצער געזאָגט און זיין שטים איז יעדע מינוט איבערגעריסען געוואָרען פון אַ שיכּור'ען שלוקערצען, אָבער פּלוצלונג האָט ער דערפיהלט אַ שטאַרקע האַנד האָט איהם אָנגעכאַפּט ביים אָרעם.

— לאָז אָפּ דאָס מיידעל הערמאַן.

דאָס איז געווען זשאַרזש.

— דו היט בעסער דיינע געשעפטען, האָט אַ מורמעל געטון דער טענצער, זשאַרזש האָט אָבער נישט געלעגט קיין אַכט אויף דעם, וואָס דער שיכּור'ער רעדט און האָט געזאָגט צו [illegible]:

— ענטשולדיגט פריילין.

דזשימי האָט דערווייל געעפענט דעם בריף און זשאַרזש האָט אָבסערווירט דאָס פּנים פון ליי־ענער. דזשימי האָט געלייענט אָהן בעוואוסטזיניק, ווי אַ שיכּור'ער, אַ וואָרט נאָך אַ וואָרט, אָבער ער איז בלאַס געוואָרען און זיינע ליפּען האָבען אָנ־געהויבען צו ציטערן.

— וואָס איז געשעהן, האָט געפרעגט פרידאַ, וועלכע האָט אויך נישט אַראָפּגעלאָזען קיין אויג פון דזשימין.

(פאָרטזעצונג קומט.)

די ווירקונג פֿון מערב
(פֿון אַ בעזוך אין מעקאַ)

נישטאָ די צייטען פֿון אַמאָל. די אייראָפּעאיי־שע ציוויליזאַציע דרינגט אַריין אַלץ טיפֿער און טיפֿער אין די פֿאַרוואָרפֿענסטע און אָפּגעזונדערט־סטע ווינקעלעך פֿון דער וועלט און ברענגט מיט זיך נייע מאַשינען. נייע איינריכטונגען און נייע בעגריפֿען. דאָס רוב נייע בעגריפֿען קומען פֿון אייראָפּע, און דאָס רוב נייע מאַשינען קומען פֿון אַמעריקע.

אזא אָפּגעזונדערט ווינקעל, איינגעשלאָסען אין זיך און אָפּגעטיילט פֿון דער וועלט, איז דורך די גרויסע היצען און זאַמדיגע וויסטעניישען, אי דורך רעליגיעזע מאָטיוון און נאַציאָנאַלע איינפֿרוקסט, אין פֿאַר דורות און דורות לאַנג געווען דער פּאַס פֿון דעם חאַלב־אינזעל אראַביע, וואָס ליגט ביים ברעג פֿון רויטען ים, ענטקעגען איבער אַפֿריקע. אַ טייל פֿון אָט דעם פּאַס רופֿט מען איצטער העדזשאַס, און עס איז אַ קעניגרייך אַן־און־פֿאַר־זיך.

די געגענד איז אַ טרוקענע, אַ הייסע, אַ זאַמדיגע, און וועלט קיינעם קיינמאָל נישט אינטערעסירט; אָבער אין העדזשאַס געפֿינען זיך די צוויי שטעט מעקאַ און מעדינאַ, וואָס זענען אַזוי הייליג פֿאַר יעדען פֿון די 250 מיליאָן מאַכמעדאַנער. וואָס זע־נען צושפּרייט איבער אַלע ערדטיילן לענדער. און דער אידעאַל פֿון יעדען מאַכמעדאַנער איז — כאָטש איין מאָל אין זיין לעבען קומען קיין מעקאַ, אַריינ־געהן אין דער קאַאַבאַ — דעם הייליגסטען טעמפּעל פֿון די מאַכמעדאַנער — און אַ קוש־טון דעם גרוי־סען, שוואַרצען שטיין, וואָס איז איינגעמויערט אין דעם ווינקעל פֿון דער קאַאַבאַ. דאָס איז נישט קיין פּשוט׳ער שטיין; דער שטיין האָט דער מלאך גבריאל אַראָפּגעוואָרפֿען פֿון הימעל פֿאַר אברהם אבינו, דעם פֿאָטער פֿון ישמעאל; און ישמעאל איז געווען דער פֿאָטער פֿון אַלע אַראַבער און פֿון אַלע מאַכמעדאַנער. אַזוי, אַמוועניגסטענס, גלויבען די.

און יעדעס יאָהר, אין אַ געוויסער צייט פֿון יאָהר, ציהען זיך לאַנגע קאַראַוואַנען פֿון אַלע זייטען קיין מעקאַ, די הייליגע שטאָט און דאָס פֿוס־בענקעלע פֿון מאַכמעד. דער וועג איז זעהר אַ לאַנ־גער, אַ שווערער און אַ פֿיינליכער. אָבער וואָס שווע־רער און פֿיינליכער דער וועג, אַלץ מעהר ווערט די נשמה געלייטערט און אַלץ קירצער איז דער וועג צום גן־עדן.

נישט דער גאַנצער וועג איז אַזוי שווער; אַז אייזענבאַהן־ליניע געהט פֿון דמשק און דורך דעם עבר־הירדן ביז דער הייליגער שטאָט מעדינאַ. דער שווערסטער טייל פֿון וועג איז פֿון מעדינאַ ביז מעקאַ. שיפֿען געהען אויך ביז דזשידאַ. די האַפֿען־שטאָט פֿון מעקאַ; און פֿון דזשידאַ ביז מעקאַ געהט מען מיט קאַראַוואַנען.

אָבער נישט איצטער. קאַראַוואַנען ווערען וועני־גער און זעלטענער מיט יעדען יאָהר. אַמע־ריקאַנער מאָטאָרען לויפֿען דאָרטען אַרום און פֿיהרען די פֿרומע מאַכמעדאַנער, וואָס קומען קיין מעקאַ עולה־רגל זיין. הונדערטער אַזעלכע מאַשינען לויפֿען דאָרטען אַרום און פֿיהרען פּאַסאַזשירען הין און צוריק. אַראַבער אין לאַנגע כאַלאַטען טרייבען די מאַשינען; און אויף די סטאַציעס קויפֿען זיי נישט קיין היי און האָבען פֿאַר זייערע קעמלען און אייזלען, נאָר בענזין, וואָס ווערט געבראַכט פֿון מזרח.

מעקאַ אַליין — די שטאָט, אין וועלכער אַרייג־קומען אַ „נישט־גלויביגען” איז שטרענג פֿערבאָ־טען, סיידען דורך אַ ספּעציעלער ערלויבעניש, וואָס איז נישט אַזוי לייכט צו קריגען — איז שוין אויך נישט דיזעלבע שטאָט וואָס אַמאָל. עלעקטרישע לעמפּלעך ברענען ביינאַכט אין די גאַסען; און די זעלבע גאַסען ווערען יעדען טאָג געשפּריצט מיט וואַסער פֿון שטאַרקע פּאָמפּען. אין די קאַאַבאַ אַליין, דער קדשי־קדשים פֿון די מאַכמעדאַנער, איז צוגע־דעקט מיט אַ דאַך פֿון צינק־אייזען געבראַכט פֿון פּיטסבורג.

אין דעם גרויסען הויף פֿון דער קאַאַבאַ איז דאָ אַ ברונים. די רופֿען עס „זעם־זעם”. און פּונקט ווי עס איז דער אידעאַל פֿון יעדען מאַכמעדאַנער אַ קוש־טון דעם שוואַרצען שטיין פֿון דער קאַאַבאַ. אָט פּונקט אַזוי איז עס דער רעליגיעזער חוב פֿון יעדען פֿון זיי אַ זופּ צו טון אַ טרונק וואַסער פֿון אָט דעם הייליגען ברונים. אָבער דאָס איז נאָך נישט אַלץ; אין די קיהלע, פֿרישע וואַסערען אויף דעם באָדען פֿון ברונים ליגט דער טויער, וואָס פֿיהרט דירעקט אין דעם מאַכמעדאַנישען גן־עדן, און נישט איין פֿאַנאַטישער מאַכמעדאַנער האָט אויף זיינע עלטערע און שוואַכע יאָהרען — ווען ער האָט שוין סיי־ווי נישט געהאַט וואָס צו דערלייגען — האָט זיך שוין געוואָרפֿען דורכשלאָגען אַ וועג דורך אין דעם טויער. און ווען מען האָט דערנאָך דעם קערפּער פֿון דאָרטען אַרויסגעשלעפּט. איז די נשמה שוין געווען ווייט־ווייט. און איצטער איז דער „זעם־זעם” פֿערשטעלט מיט אייזערנע גראַטעס, אויך פֿון פּיטסבורג, און דאָס וואַסער גופֿא טרינקט מען איצטער, צוליב סאַניטאַרע מאָטיוון, פֿון פּאַ־פּירענע שיסעלעך, געבראַכט פֿון די ניו־ענגלענדער פּאַפּיר־פֿאַבריקען.

צווישען דזשידאַ און מעקאַ ציהט זיך אַ ריי הויכע סלופּעס מיט אָנגעצויגענע דראָטען, ביידע שטעט זענען פֿאַראייניגט צווישען זיך דורך טעלע־גראַף און טעלעפֿאָן. און קומט איהר אין אזא סטאַציע, בעגעגענט אייך אַ יונגער אַראַבער איז אַ לאַנגען ווייסען כאַלאַט — דער הויפּט־נאַטשאַל־ניק פֿון דער סטאַציע — און מיט גרויס העפֿליכ־קייט און מיט פֿייערליכע צערעמאָניעס ציינט ער אייך אַלצדינג אַרום און ערקלערט אייך ווי אַזוי אָט די וואונדערבאַרע מאַשינען אַרבייטען.

העדזשאַס האָט שוין ראַדיאָ אויך. גאַנצע 6 סטאַציעס זענען פֿערשפּרייט איין אָט דעם לאַנד. די בעפֿעלקערונג גופֿא — אַן אָרימע. אַן אומוויסענ־דע און נישט זעהר קיין זויבערע — ווייסט נאָך זעהר ווייניג וועגען ראַדיאָ. דאָס דינען נאָר די איינצעלנע, די רייכערע און מעכטיגערע אַראַבישע פֿיהרער, וואָס האָבען ראַדיאָ־מאַשינען אין זייערע היימען צו אונטערהאַלטען זיך און זייערע געסט. און ווען איבן־סאַיד, דער הערשער פֿון לאַנד, פֿאָהרט ערגעץ אַרום אין זיין בעקוועמען אויטאָ־מאָביל, לויפֿט איהם נאָך פֿון הינטען אַן אויטאָ מיט אַ ראַדיאָ אַפּאַראַט; און וואו ער, דער הערשער, זאָל זיך נישט געפֿינען, ווייסט ער וואָס עס טוט זיך אין אַלע ווינקעלעך פֿון זיין לאַנד.

איצטער געהען אָן פֿערהאַנדלונגען צווישען די אַגענטען פֿון איבן־סאַיד און געוויסע אַמע־ריקאַנער פֿירמעס וועגען איינפֿיהרען אַן אַעראָפּלאַן־פֿערקעהר אין העדזשאַס. מען וויל אָהנבריינגען עט־ליכע מעכטיגע אַעראָפּלאַנען, וואָס זאָלען פֿיהרען פּאַסאַזשירען צווישען פֿערשידענע טיילען און פּונק־טען פֿון לאַנד. און ווען די אַעראָפּלאַנען וועלען אָנ־קומען, וועלען זיי פֿיהרען פּאַסאַזשירען אויפֿפּטועכ־ליך צווישען מעקאַ און מעדינאַ. ביי מעדינאַ ענ־דיגט זיך די אייזענבאַהן־ליניע, וואָס ציהט זיך פֿון סיריע און פּאַלעסטינע. דער שטח צווישען די צוויי שטעט איז 250 מייל, עס געדויערט פֿולע 10 טעג צו מאַכען דעם וועג צווישען די צוויי שטעט מיט די קאַראַוואַנען פֿון קעמלען; און דער וועג איז אזא, וואָס מאַטערט אויס אַפֿילו די אַר־טיגע אַראַבער. וואָס זענען צו יענע בעדינגונגען פֿון לעבען צוגעוואוינט פֿון דורות. און מיט די אַעראָפּלאַנען וועט מען דעם וועג מאַכען אין צוויי שעה צייט. און ווי טייער עס זאָל נישט קאָסטען אַ בילעט צו פֿליהען מיט אַן אַעראָפּלאַן, — דער אונטערשיד אין פּרייז וועט אָבער נישט זיין אַזוי גרויס, ווען מען דערמאָהנט זיך. אַז אַנדערש דאַרף מען זיין פֿולע צעהן טעג אין וועג.

ערשט מיט 6 יאָהר צוריק, אין 1926, איז אַ סוחר פֿון העדזשאַס געקומען קיין קאַאירא צוליב מסחר. צופֿעליג האָט ער זיך דאָרטען בע־געגענט מיט אַ פֿאַרשטעהער פֿון אַן אַמעריקאַנער אויטאָמאָביל־פֿאַבריק. דער אַמעריקאַנער האָט איהם געצייגט, ווי אַזוי מען דאַרף איהם טרייבען. דעם זוחר איז עס געפֿעלען געוואָרען. ער האָט געקויפֿט עטליכע שטיק, האָט זיי געבראַכט קיין העדזשאַס און אָנגעהויבען פֿיהרען פּאַסאַזשירען. די אונטער־נעהמונג האָט געבראַכט פּראָפֿיטען, איז ער אַוועק קיין קאַאירא און געקויפֿט נאָך מאַשינען.

אַנדערע אונטערנעהמער האָבען דערזעהען, אַז די אונטערנעהמונג איז אַ גוטע, האָבען זיי איהם נאָכגעטון. איצטער זענען שוין דאָרטען פֿאַראַן עטליכע קאָמפּאַניעס, וואָס אָפּערירען צוזאַמען אַ 700 אויטאָס, 250 פֿון זיי בעלאַנגען צו איבן־סאַיד אַליין, דעם הערשער פֿון לאַנד.

אָבער די נייע מאַשינען און איינריכטונגען האָבען מיט זיך אויך געבראַכט נייע בעגריפֿען, און די געשעפֿטס־זייט פֿון דער רעליגיע האָט אָנ־געהויבען פֿאַלען. פֿריהער פֿלעגען קיין מעקאַ און מעדינאַ קומען אין דורכשניט אַרום 100 טויזענד גלויביגע. יעדער פֿון זיי האָט איבערגעלאָזט אין דורכשניט אַרום 200 דאָלאַר; און צוזאַמען האָ־בען זיי איבערגעלאָזען אין לאַנד אַרום 20 מיליאָן

בילדער פֿון ריטער־טורניר אין בערלין

דאָלאַר אַ יאָהר, און האַלב פֿון דער סומע איז אַריין אין דער קאַסע פֿון דער רעגירונג. און איצטער איז מען אַלץ וועניגער און וועניגער עולה־רגל קיין מעקאַ. פֿאַריגען יאָהר זענען אָהינגעקומען בלויז וועלכע 40 טויזענד גלויביגע און איבערגעלאָ־זען וועלכע 8 מיליאָן דאָלאַר, טיילווייז איז אין דעם שולדיג די אַלגעמיינע דעפּרעסיע, וואָס הערשט אין דער גאַנצער וועלט; עס איז אָבער קיין צווייפֿעל נישט, אַז די נייע צייטען מיט די נייע מאַשינען און איינריכטונגען האָבען מיט זיך גע־בראַכט נייע געפֿיהלען, וואָס זענען נישט אַזאַ גרוי־סע ערמוטיגונג פֿאַר אויסדרוקען פֿון צו־טיפֿען רעליגיעזען עקסטאַז. וויל אָבער די רעגירונג פֿון העדזשאַס קומען אַנטקעגען און לייכטער מאַכען די שוועריגקייטען, מיט וועלכע דאָס עולה־רגל זיין איז פֿערבונדען.

רות וויקס.

די דייטשע אייז־האָקעי־מאַנשאַפֿט,
וועלכע איז אָפּגעפֿאָהרען צו דער ווינטער־אָלימפּיאַדע קיין לעיק־פּלעסיד

פּלענאַר־סעסיע פֿון דער רעוויזיאָ־ניסטישער עקזעקוטיוו אין פּאַריז
רעזיגנאַציע פֿון ד״ר טיאַמקין און ה׳ שעכטמאַן

פּאַריז (יט״א) די טעג איז דאָ פֿאַרגעקו־מען די פּלענאַר־סעסיע פֿון דער עקזעקוטיווע פֿון רעוויזיאָניסטען־פֿערבאַנד. אין דער סעסיע האָבען זיך בעטייליגט די ה״ה ענדזשעל, גראָסמאַן און מעקאָווער (לאָנדאָן). ראָבערט שטריקער (ווין), י. ראַזאָוו (ארץ־ישראל) און די ה״ה בערכין, וול. זשאַבאָטינסקי, י. שעכטמאַן. טריבוס און ד״ר טיאַמקין (פּאַריז).

וועגען דער פּלענאַר־סעסיע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פֿאָלגענדער קאָמוניקאַט: „די פּלענאַר־זיצונג פֿון עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פֿון רעוויזיאָניסטען פֿערבאַנד האָט בעשלאָסען צונויפֿצורופֿען דעם 5־טען וועלט־קאָנגרעס פֿון פֿערבאַנד אין יולי 1932. עס זענען אָנגענומען געוואָרען בעשליסען וועגען די לעצטע געשעהענישען אין דער ציוניסטישער בע־וועגונג אין ארץ ישראל, וועגען דער אַלגעמיינער שטעלונג פֿון פּע־באַנד לגבי דער מאַנדאַט־מאַכט. וועגען דער וויטערדיגער פּאָליטיק אין ארץ־ישראל און מחוץ פֿון ארץ־ישראל ווי אויך בנוגע דעם פּלאַן פֿון „יודישע קאָנגרעס”.

לויט ווי עס ווערט מיטגעטיילט, האָט דר. ז. טיאַמקין, וועלכער איז אַ מיטגליד פֿון דער רע־וויזיאָניסטישער עקזעקוטיווע זייט דער גרינדונג פֿון דער רעוויזיאָניסטישער בעוועגונג, זיין אָנגע־געבען אין דימיסיע, צוליב די ערנסטע מיינונגס־פֿערשידענהייטען, וואָס זענען געקומען צום אויס־דרוק אין פֿערלויף פֿון דער סעסיע. דר. טיאַמקין האָט פֿערגעוואָרפֿען זיינע חבֿרים פּאָליטישע וואַ־קעלדיגקייט, איבערהויפּט בנוגע דער שטעלונג לגבי דער מאַנדאַט־מאַכט און דער ציוניסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע.

אויך ה׳ שעכטמאַן איז אַרויסגעטרעטען פֿון דער עקזעקוטיווע, מאָטיווירענדיג זיין רעזיגנאַציע מיט פּערזענליכע סיבות.

לויט איינשטימיגע קלאַנגען, וואָס קורסירן אין פּאַריז, זאָל ה׳ מאיר גראָסמאַן האָבען פּרעה זיך צו בעזעצען אין ארץ־ישראל.

497 כמאַרשי פֿעלדשער
T. OKNO
וואוינט איצט
זאַוואַרזקאַ 19, טעלעפֿאָן 137-03

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פֿאַרפֿאַלען צו יעדער צייט
בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

די טעמע פֿון טאָג
זענען די נייעסטע
פּערפֿומען
— און —
קאָסמעטיק
קאָנקורענץ פּרייזען!
הורט! דעטייל!
איז דער מאָדערנסטער פּערפֿומעריע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5 — TELEFON 175-92
פֿאַר אנגראָסיסטען — ספּעציעלער ראַבאַט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג ז — 14 פעברואר — אדר א׳ תרצ״ב

זון-אויפגאנג 7.00
זון-אונטערגאנג 4.41

דער מצב און די נויטען פון יודישען שפיטאל אין לאדז

געשפרעך פון נ. פאלקסבלאט מיטן הויפט-דאקטאר פון יודישן שפיטאל פראפ. דר. ס. שטערלינג

בעת דער בודזשעט-דעבאטע אין שטאט-ראט איז בעריהרט געווארען די שטארק אקטועלע פראגע וועגען יודישען שפיטאל (פאזנאנסקיס), די פראגע האט אויך בעהאנדעלט אין זיין געשפרעך מיט׳ן מיטארבייטער פון „נייעם פאלקסבלאט" דער לאוניק פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ד״ר מארגאליס, וועלכער האט ארומגערעדט די בעציהונגען צווישען דער שטאט-פערוואלטונג און דעם איינציגען יודישען קראנקענהויז, אין אונזער שטאט (ז. „נ. פאלקסבלאט" נ. 32) דער ענין וועט נאך פיגורירען אויך אין דער ווייטערדיגער דעבאטע, אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע האט דער הויפט-דאקטאר פון יודישען שפיטאל, דער נעסטאר פון די לאדזער דאקטוירים, פראפ. ס. שטערלינג, געגעבען פאר א פארשטעהער פון אונזער רעדאקציע עטליכע זעהר אינטערעסאנטע ערקלערונגען וועגען אלגעמיינעם - און פינאנציעלען מצב פון שפיטאל.

עס פרעהט מיך, האט אנגעהויבען דאס געשפרעך דער חשובער דאקטאר און געלעהרטער, וואס איך האב די מעגליכקייט דורך דער פערמיטלונג פון אייער צייטונג צו אינפארמירען די עפענטליכקייט וועגען מצב פון אונזער שפיטאל.

א ווענדפונקט אין לעבען פון שפיטאל שטעלט מיט זיך פאר דער מאמענט, ווען די זארג פאר די שפיטאלען פון אלע אמונות האט גענומען אויף זיך די זעלבסטפערוואלטונג, ד.ה. די געזונדהייטס-אפטיילונג פון לאדזער מאגיסטראט. ביז דעמאלט האט דער שפיטאל געשעפט זיינע הכנסות פון פאלגענדע קוואלען: פאר ארימע יודען האט געצאהלט די רעקט די יודישע קהלה, פאר ארימע קריסטען האט געצאהלט דער לאדזער מאגיסטראט אדער די גמינעס, צו וועלכע די קראנקע האבען געהערט, ווייטער זענען געווען איינקונפטען פון לעגאטען, ענדליך אפצאהלען פון די קראנקע גופא. נאכ׳ן סוף פון אדמיניסטראטיווען יאהר פלעגט אלע דעפיציטען דעקען דער פונדאטאר פון שפיטאל. פון דעמזעלבען מקור האבען מיר געדעקט אלע אינוועסטיציעס פון דער געבוידע און איינריכטונג, וועש, אינסטרומענטען, נייע אפאראטען א.א.וו. א.א.וו.

פון זינט עס זענען אויסגעגאנגען אלע אייגענע קאפיטאלען (די לעגאטען), פון זינט עס איז נישט אמעהר דער פונדאטאר, נאך אין די ערשטע יאהרען זייט פוילען איז געווארען אומאפהענגיג, איז אלס איינציגע קוועלע פון אפצאהל פאר ארימע קראנקע געווארען די געזונדהייטס-אפטיילונג און שפעטער די קראנקען-קאסע, פון זינט זי האט אנגעהויבען צו עקזיסטירען, פון די דאזיגע צוויי אינסטיטוציעס איז אנבעלאנגט די עקזיסטענץ פון שפיטאל אויך ווייטער.

עס איז פערהאן א גרויסער אונטערשיד אין דער מאטעריעלער לאגע פון אונזער שפיטאל, און דער לאגע פון אלע אנדערע שפיטאלען אין לאדז. אלע אנדערע שפיטאלען שטיצען זייער עקזיסטענץ אדער אויף א פינאנציעל-מעכטיגער אינסטיטוציע פון עפענטליכען וואויל (מאגיסטראט און קראנקען-קאסע) אדער אויף פעראיינען און פילאנטראפישע אינסטיטוציעס, רעליגיעזע אדער וועלטליכע פערבאנדען, שפענדיג זייערע איינקונפטען פון שטענדיגע ביטראגען, שפענדען, וואוילטעטיגע אימפרעזעס א.ד.גל.

אונזער יודישער שפיטאל מוז פינאנציעל זיך אליין אויסהאלטען, דאס הייסט דעקען נישט נאר די לויפענדע הוצאות, נאר אויך אלערליי רעמאנטען, נייע איינריכטונגען אדגל.

בעהמענדיג אין אכט דעם פאקט, וואס פאזנאנסקיס שפיטאל איז אין לאדז דער עלטסטער. ווייל ער עקזיסטירט העכער פערציג יאהר, וועלען מיר פערשטעהן, אז זיין מצב פאדערט זעהר אפטע און קארדינאלע רעמאנטען, אנהויבענדיג פון אריינרינענדיגן דאך, בעטען, וועש, רענטגען-אפאראט און א. וו.

לויט׳ן עטאט צייהלט דער שפיטאל 176 בעטלען, אין איצטיגען מאמענט זענען פערנומען 118 בעטלעך. דאס הייסט אז שטענדיג פריי זענען אנערך פופציג בעטלעך. נאך גארנישט לאנג זענען א בעדייטענדע קוועלע פון איינקונפטען געווען די אונבעמיטעלטע קראנקע (מען דארף אזעלכע אונטערשיידען פון פולקאם ארימע), אט דער מקור איז אין לעצטען האלבען יאהר אינגאנצען אויסגעטרוקנט געווארען, די מיטעלע און אונבעמיטעלטע שיכטען זענען געפאלען צו דער מדרגה פון „ארימע" און זיי מוזען געהיילט ווערען אדער דורך דער געזונדהייטס-אפטיילונג אדער דורך דער קר.-קאסע (אויב די בעטרעפענדע געהערען צו דער קאסע, און כל-זמן זיי געהערען צו איהר).

אין אייער ווערטען בלאט, זאגט ווייטער פראפ. שטערלינג, געפינען מיר אנ׳אויפקלערונג וועגען שפיטאל מצד דעם חשובען ד״ר א. מארגאליס, דעם לאוניק פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג און זעהר פערדינסטפולען היגיעניסט און ארצט, און מכוח דער הויך פון די שפיטאל-אפצאהלונגען.

איך וואלט זיך ערלויבען צו מאכען אנ׳אויסבעסערונג, אז עס האט זיך אריינגעכאפט א טעות, אנשטאט 7 זל. 50 גר. דארף זיין 6 זל. 50 גר. אלס אפצאהל, וואס ווערט גענומען פון מאגיסטראט פאר אינערליכע קראנקע און 8 זל. פאר כירורגישע קראנקע.

ווידער בנוגע דעם, וואס די שפיטאל-סטאווקעס זענען נישט פערקלענערט געווארען. מיר האבען זיי לעצטענס נישט רעדוצירט, ווייל ערשט אין סעפטעמבער פון פערגאנגענעם יאהר האבען מיר אויפגעהערט צו פערלאנגען א ספעציעלען אפצאהל, וואס פלעגט ביז דעמאלט גענומען ווערען פאר דיאגנאסטישע רענטגען-אונטערזוכונגען, און פאר היילען מיט רענטגען-שטראהלען. מיר האבען דערמיט פערקלענערט די סטאווקעס אויף זעקס פראצענט.

די הויך פון די אפצאהלען וועלכע ווערען גענומען דורך די שפיטאלען, פאר גייסטיג קראנקע, קאנען זיך נישט פערגלייכען מיט אונזערע, ווייל דער כאראקטער פון די אויסגאבען ביי דער היילונג פון אינע ליכע און כירורגישע קראנקע (צוגלייך מיט נערווען-קראנקע) און כירורגישע (צוגלייך מיט גינעקאלאגישע, אויגען.-קראנקע און לארינגאלאגישע) איז בעדייטענד מאל העכער איידער די אויסגאבען אויף היילען גייסטיג קראנקע.

און נאך איין אויפקלערונג, אויב מיר זענען געצוואונגען אין משך פון א רייה טעג צוצולעגען צום שפיטאל, דאן קאנען מיר בוכשטעבליך נישט רעכענען אויף קיין שום הילף, נישט אפילו קיין צייטווייליגע, און די קליינע צאהל קראנקע, וועלכע מיר האבען איצט, האט פערגרעסערט די אויסהאלטונגסקאסטען, אזוי אז אפילו די קלענסטע רעדוקציע פון אפצאהל מוז ברענגען צו א קאטאסטראפע.

ווייל צו אלעמען, וואס איז אויבען געזאגט געווארען מוז מען צוגעבען אז אין שפיטאלען וועלכע צייהלען די קראנקע אין די הונדערטער, מוזען זיין ביליגער די אדמיניסטראציע-קאסטען, בעדינונג, בעהייצונג, בעלייכטונג א.א.וו. דארט זענען די אויסגאבען, וואס פאלען אויס אויף א קאפ, קלענערע.

עס פערשטעהט זיך אליין, אז די ריטועלע קיך מאכט גרעסער די אויסגאבען פון יודישען שפיטאל.

דער יאהרגאנג 1911

וועט היי-יאהר גערופען ווערען צו מיליטער-דינסט

(א) היי-יאהר וועט גערופען ווערען צו מיליטער דער יאהרגאנג 1911. אין שייכות דערמיט איז דאס מיליטער-ביורא ביים מאגיסטראט צוגעטרעטען צו בעארבייטען בזונדערע פאבאר-ליסטעס און דעם צושטעלונגס-פלאן.

די פאבאר-רשימות וועלען שפעטער אויף א וואך ארויסגעלעגט ווערען אין ביורא, כדי פעראינטערעסירטע פערזאנען זאלען קאנען אריינטראגען אויסבעסערונגען, און דערנאך וועלען זיי אריבערגעשיקט ווערען צו דער מיליטער-מאכט, וועלכע וועט אין הסכם מיט דער אדמיניסטראטיווער מאכט אדורכפיהרען דעם איבערזיכט און דעם פאבאר גופא.

די איבערזיכט און דער פאבאר וועט פארקומען היי-יאהר פון 2 מאי און ביז סוף יוני.

א נכבה פון א שטרייק אין גייערס פאבריק

(ב) די ארבייטער פון גייערס פאבריק האבען אפגעהאלטען אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארען דער ענין פערלענגערע פינף וואכען ארבייטער-לויבען.

נאך א דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען צו ווארטען ביז מארגען מאנטאג, און אויב די פירמע וועט נישט אויסצאהלען די פערלענגטע לויבעו, וועלען די ארבייטער תיכף פערשטרייקען אין אלע אפטיילונגען. וועגען זייער בעשלוס האבען די ארבייטער מיטגעטיילט דעם ארבייטס-אינספעקטאר.

נייער לייטער פון דער בוי-אינספעקציע ביים לאדזער מאגיסטראט

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האט די לייטונג פון דער בוי-אינספעקציע ביים לאדזער מאגיסטראט עהערנפכטען איבערגענומען דעם גוטבעקאנטער אין די ברייטע ספערען פון אונזער שטאט, אינזשיניער-ארכיטעקט הענריק גאלדבערג.

א יוגענדליכער מנובל

17-יעהריג יונגעלע לעבט מיט א 9-יעהריג מיידעלע

(א) לעאן זשעמביצקי איז אזא מין האניגפויגעל, אז טראצדעם, וואס ער איז ערשט אלט 17 יאהר, און זי, יאפיע גרין, האט בעוויזען קוים צו ענדיגען 9 יאהר, האט ער מיט איהר געהאט געשלעכטליכע פערהעלטנישען.

נעכטען האט דאס קרייז-געריכט איהם פערמשפט אויף 6 חדשים תפיסה.

דער פראצעס איז, צוליב דעם דראסטישען אונטערשלאג בעטראכט געווארען ביי פערמאכטע טירען.

אנ׳אונטערגעווארפען קינד

(א) אין קארידאר אויף פיאסקאווא 7 האבען די לאקאטארען געפונען אנ׳אונטערגעווארפען קינד, א יונגעלע פון א דריי חדשים, איינגעוויקעלט אין טראנטעס און שמאטעס. נישט אכטענדיג אויף דער קעלט האט דאס קינד געלעבט. ביים קינד האט מען געפינען א צעטעלע, אויף וועלכען עס איז געווען אנגעשריבען: „איך בין אנ׳ארבייטסלאזע און איך האב נישט מיט וואס אויסצוהאלטען דאס קינד. זאלען זיך גוטע מענשען אויף איהם מרחם זיין". פאליציי זוכט די מוטער.

פון דהאנדעלס-געריכט

פירמע „א. אורבאנאווסקי" בעט א "נאדזור".—דער פאלקס-באנק אין אלעקסאנדער פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט די פירמע „א. אורבאנאווסקי", שטיין-אינדוסטריע (צמענטארנע 7 און 12) געבעטען א "נאדזור".

די פירמע עקזיסטירט 58 יאהר, און רעכענט זיך פאר די גרעסטע אונטערנעהמונג אין דער בראנזשע אין פוילען. זי האט אין איהר בעזיץ אנ׳אייגענעם פלאץ אויף צמענטארנע 7. 3 שטיין- און גראניט-טראקטאטען מיט די מאדערנסטע מאשינען, צוזאמען מיט די הייזער איז דאס א מיליאנען-אונטערנעהמונג. דער שטילשטאנד אין דער בוי-בעוועגונג צוזאמען מיט דעם געלד-דוחק האט די אלטע פירמע געצווינגען זיך צו ווענדען צום געריכט וועגען א נאדזור.

דער ענין וועט בעטראכט ווערען אויף איינע פון די נאהענסטע זיצונגען פון האנדעלס-געריכט.

*

מיט עטליכע טעג צוריק האט זיך דאס געריכט בעשעפטיגט מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „הוגאן לאכמאן און שותף".

דער סינדיק האט אין דער קוראטארען-צייט פערהתמט דאס גאנצע פערמעגען פון דער אופאדלאשטש מאסע, ווי אויך אלע אויטאבוסען וועלכע זענען אנגעשלאסען געווארען צו דער אופאדלאשטש-מאסע.

די פירמע האט זיך דאן געווענדט צו דער פערוו. פון דער אופאדלאשטש-מאסע, אויסצוטיילען די אויטאבוסען, דאס געריכט האט געפסקענט אז די אויטאבוסען קענען ארויסגעגעבען ווערען דאן, ווען דער סינדיק וועט איינלעגען דעפאוועקסלען.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג איז אויך פערעפענטליכט געווארען אנ׳אופאדלאשטש דער פאלקס באנק אין אלעקסאנדער. די פאדערונג צו פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש האט אריינגעטראגען אדוואקאט לעאן רובין, אין נאמען פון 11 געליטענע קליענטען.

דער טערמין פון צייטווייליגען פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ׳ן 30-טען מאי 1931.

* * *

אטא שטאטלענדער, פארבעריי-בעזיצער (ראקאטשינסקא 17), וועמען דאס געריכט האט אין מאי פ. י. פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש, האט אויף דער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען דעם 20-טען יאנואר ד.י. פארגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 20 פראצענט. דאס געריכט האט די רעגולאציע בעשטעטיגט.

* * *

אין אקטאבער פ.י. איז דער פירמע „אלעקסאנדער שימשאק" אין לאסק (קאשטשעלנא 10), פערעפענטליכט געווארען אנ׳אופאדלאשטש.

דעם 21-טען יאנואר ד.י. האט ש. פארגעלעגט די קרעדיטארען צו רעגולירען די חובות אויף 10 פראצ. צוליב דעם וואס צו דער פערזאמלונג האבען זיך די בעלי-חובות נישט געשטעלט, איז די רעגולאציע נישט צושטאנדגעקומען. דאס זעלבע איז געווען אויף דער צווייטער פערזאמלונג. עס איז דערום בעשלאסען געווארען צו ליקווידירען די אופאדלאשטש-מאסע און די אקטיוען צו פערטיילען צווישען די קרעדיטארען.

דאס געריכט האט אויסגעקליבען א סינדיק און דעם בעשלוס פון די קרעדיטארען בעשטעטיגט.

* * *

בעריל וויינבלום, סוחר פון געטריקענטע פרוכטען (בזשעזשינער 2) איז פערגאנגענעם חודש פערעפענטליכט געווארען אנ׳אופאדלאשטש. צוליב דעם וואס דאס געריכט האט איינגעזעהען א בייזווילליגען באנקראט, איז וו. איינגעזעצט געווארען אין ארעסט.

נעכטען האט דאס געריכט בעטראכט די ביטע פון וויינבלומס בעפולמעכטיגטען צו בעפרייען וו׳ן פון ארעסט און איהם געבען א גלייט. דאס געריכט האט די ביטע אפגעווארפען, וויינבלום איז ווייטער געבליבען אין ארעסט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון שמואל ראזענבערג, שטרימפ-פאבריק (וואלטשאנסקא 66-68) האט דאס געריכט געגעבען א צוגאבטערמין אויף א חודש.

* * *

צום אופאדלאשטש פון הענעך קרעל אייזענגעשעפט (11 ליסטאפאד 44) איז אלס סינדיק געוועהלט געווארען אדוו. וואלמאן.

היינט פרעמיערע!
קלאנג-מייסטערווערק פון דער רעזשי Hans Szwarc לויט דעם בעריהמטן ווערק Ludwik Verneuill

גנב פון ליבע

אין די הויפט-ראלען:
Henri Garat, Blanche Montel

אויסער׳ן פראגראם:
קלאנג-ציגאנע און לאנד-אקטועליטעטען.
נעכסטער פראגראם: דאס גרויסע מייסטערווערק רעזשי: Sternberg
„X-27" מיט Marlena Dietrice

דער זאל איז שטארק בעהייצט.
אנהויב אין גלוו. טאג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג - 12 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזן פון די פלעצער.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג - ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראטעזוניע און זאמלונג ארטאפעדישע סטראטען ווי: ווקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גארסעטען א, ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל - ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע

לאמפען-פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

ערב צוזאַמענפאָהר פון די לייטערס פון די פינאַנץ-אַמטען

(א) לויט ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען וועט דעם 25-טען און 26-טען ד.ח. פאָרקומען אין דער לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער א צוזאַמענפאָהר פון אַלע לייטערס פון די פינאַנץ-קאַמערן אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע. איצט ווערען, אין שייכות דערמיט, אַדורכגעפיהרט אַלע צוגרייטונגס-אַרבייטען. דער עיקר וועט אויף דעם צוזאַמענפאָהר בעטראַכט ווער-רעדן די פראַגע פון איינמאָהנען פערשידענע שטייערן, ובפרט פון דעם אומזאַץ-שטייער. די לייטערס פון די אַמטען וועלען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר אויך בע־קומען אינסטרוקציעס וועגען זייערע קאָמפעטענצען בנוגע דעם פונאַנדערלייגען די שטייערן אויף ראַ־טעס א. אַז. וו.

צי מעג א פריזיער אַרבייטען נאָך דער געזעצ'ליך-בעשטימטער צייט

(2) נעכטען האָט דאָס קרייז-געריכט, אַלס אַנ'אַפּעלאַציע-אינסטאַנץ בעטראַכט דעם פּראָצעס פון דעם פריזיער וולאַדיסלאַוו יעגדזשעיטשיק, וועלכער איז בשעתו דורך דעם שטאָטישען געריכט בעשטראָפט געוואָרען צו בעצאָהלען 25 זל. פאַר'ן אַרבייטען נאָך 9 אין אָוועגד.

. אַזוי-ווי יעגדזשעיטשאַק האָט צוגעשטעלט עדות, אַז ער האָט שוין נאָך 9 קיינעם נישט אַריינ־געלאָזט, און ער גופא, אַלס באַלעבאָס, האָט „בע־אַרבייט" די פריהערדיגע געסט, האָט דאָס געריכט בטול געמאַכט דעם פריהערדיגען אורטייל.

א ביטערער לאָקאַטאָר
אריינגעשאָסען דעם באַלעבאָס א קויל אין בויך, און דערנאָך דעמאָלירט די וואָהנונג

(2) אין דעם הויז אויף וואָלטשאַנסקא 265 האָט געוואוינט פון 1925, אַלס סובלאָקאַטאָר א געוויסער סטעפאַן שוויאָנטקאָווסקי.

צווישען דעם הויז-ווירט פראַנצישעק שולץ און דעם דאָזיגען לאָקאַטאָר זענען געווען אומאויפ־הערליכע מחלוקת.

עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז איין מאָל האָט שוויאָנטקאָווסקי אַריינגעשאָסען שולצען א קויל אין בויך אַריין, און ער איז פעראורטיילט געוואָרען צו זיצען א האַלב יאָהר פעסטונג.

שולץ איז דערוויייל געזונד געוואָרען, הגם מ'האָט איהם די קויל נישט געקאָנט אַרויסנעהמען, און ער האָט זיין „געשמאַקען לאָקאַטאָר" עקס־מיטירט.

שוויאָנטקאָווסקי האָט זיך אָבער ווידער נישט געלאָזט שפייען אין דער קאַשע, און ער האָט בעת'ן געצוואונגענעם אַרויסציהען-זיך געמאַכט א פולשטענדיגע חורבה פון זיין דירה — א שטיין אויף א שטיין נישט איבערגעלאָזט.

פאַר דעם האָט ער ווידער בעקומען פון שטאָט-געריכט א חודש צו זיצען.

שוויאָנטקאָווסקי האָט דאָך זיין ענין נישט געהאַלטען פאַר פערשפּילט, און אונגעגעבען אַנ'־אַפּעלאַציע.

נעכטען האָט איהם דאָס קרייז-געריכט, אַלס אַנ'אַפּעלאַציע-אינסטאַנץ פערמשפט אויף צו בע־צאָהלען 500 זלאָטעס, אָדער א חודש צו זיצען.

גרושקע בעגנבעט גרושקע'ן
אַנ'אינטערעסאַנטער טראַף מיט 2 נעמען און פאַמיליעס

(א) איז זיך נעכטען געגאַנגען וולאַדיסלאַוו גרושקע (פון סאַלגאַ 2) אויף דער וואָכאָדניאַ גאַס און בעקוקט פערשידענע מציאהלעך. געפעלען זע־נען איהם געוואָרען א פּאָר ווייבערישע פאַנטאָפע־לען. אָט, פּראָסט-פּשוטע פאַנטאָפעלען, מיט צאַצ־קעלעך, מיט שלייפעלעך, וועלכע גרושקע האָט געוואָלט איינקויפען פאַר זיין פלונית.

האָט ער זיך געהאַנדעלט מיט דעם פערקוי־פער און ביני לבני האָט'ער זיך מיישב געווען צפיס א גנב'ל און איהם געוואָלט אָפּשערען די טאַש, אין וועלכער עס איז געווען א פּאָרטפעל.

וואָס עס האָט זיך אין דעם פּאָרטפעל גע־פונען, וועט אפשר נישט זיין אינטערעסאַנט. אינ־טערעסאַנט איז נאָר, אַז גרושקא האָט דערפילט, אַז מען שניידט איהם פון הינטען, און האָט דעם גנב'ל געכאַפּט ביי דער האַנט און אַרויסגעשטעלט האָט זיך, אַז דער גנב, הייסט פונקט, ווי דער בעגנבעטער — וולאַדיסלאַוו גרושקע.

די העלפערס און די בעהעלפערס
עס קומט פון זיי קיין גוטס נישט אַרויס

(א) אַריה אַדלער פון טורעק, האָט זיך אַראָפּ־געכאַפּט קיין לאָדזש איינצוהאַנדלען אַביסעל סחורה, פאַר זיין פּוסטען קרעמעל אין טורעק.

געהאַנדעלט, געוואַנדעלט, אַביסעל וועקסעלעך, אַביסעל „כמו'קעס" און אַביסעל צוגעשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, ביז ער האָט זיך צוזאַמענגעמאַכט אַ פּאָר פעק־לעך און מיט זיי געפאָהרען צו דער אויטאָבוס־סטאַציע אויף לאַגעווניצקע 49.

און דאָרט ביים איבערלאָדענען די פעקלעך פון דער דראָזשקע אין אויטאָבוס אַריין, האָבען איהם אומבעקאַנטע צוהעלפערס, אַזוילאַנג „צוגע־האָלפען" ביים איבערלעגען די פעקלעך ביז זיי האָ־בען זיך „געהאָלפען" מיט עטליכע פעקלעך אין דעם ווערט פון 500 גילדען.

אַריה אַדלער פון טורעק זוכט איצט די גנבים.

בעשטראַפט פאַר געבען פעטש
דער לייטער פון דער בוי-פירמע „קאָנסטרוקטאָר" פאַר'ן געריכט

(2) בשעתו האָט דער לייטער פון דער בוי־פירמע „קאָנסטרוקטאָר" אַנטעצקי אויסגעפאַטשט דעם מאַגאַזינער סאַבקיעוויטש און איז דערפאַר פער־משפט געוואָרען אויף 3 וואָכען אומבעדינגטען אַ־רעסט.

האָט ער וועגען דעם ענין אַפּעלירט, און דער־קלערט, אַז ער האָט דעם מאַגאַזינער געפאַטשט דערפאַר, ווייל יענער האָט איהם בעליידיגט.

דאָס קרייז-געריכט אַלס אַפּעלאַציע-אינסטאַנץ האָט דעם אורטייל געענדערט אויף אַזוי-פיל, אַז ער דאַרף פאַר די פעטש בעצאָהלען 200 זלאָטעס, אָדער זיצען 2 וואָכען.

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַ!

גאַסטשפּילן פון לאָדזשער קאַמעראַל און קליינקונסט-טעאַטער „אררט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראָדערזאָן.

היינט, זונטאָג — 2 פאָרשטעלונגען: אָנהויב 7.45 און 9.45 אָוועגד
לעצטע 4 טעג ! פון 24-טען רעקאָרד - פּראָגראַם א. ג. לעצטע 4 טעג !

מ'לאַכט פון דער וועלט
אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאַן.
מאַק-דאַוועל און פאַלקס-מאָטיוען. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס.
רעזשי ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. בינע-אינספּעקציע: מ. קאָן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פּעטערמאַן, מ. פּולאַווער, מ. קאָן, י. שומאַכער, י. שיפער און א טאַנץ-קוואַרטעט
די קאַסע איז אָפען פון 6 א זייגער אין אָוועגד.

הנחה-בילעטען גילטיג! הנחה-בילעטען גילטיג!

דאָנערשטאָג, ד. 18 פעברואַר פייערליכע פּרעמיערע פון 25 יובל פּראָגראַם א.ג.:
„שמחות ביי יודען"

פון 5 מערץ ביז'ן 5 אַפּריל
ווערט דער יאָהרגאַנג 1910 איינגעצויגען אין די מיליטער-רייהען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האָבען די פ. ק. או.-שטאָבען 1 און 2 שוין פערענדיגט די אַרבּיי־טען איבערן צונויפשטעלען די קאַרטי-מאָבילאַניצ פאַר'ן אריינציהען אין די זעלנער-רייהען דעם יאָהרגאַנג 1910, און נעכטען זענען זיי שוין אָוועקגעשיקט געוואָרען צום מיליטעריש-פּאָליציי־אישען ביוראָ ביים מאַגיסטראַט, כדי זיי זאָלען צוגעשטעלט ווערען די מיליטער-פּליכטיגע.

א טייל פון די קאַרטען מיט דער בעשטימונג אין דער אַרטילעריע האָט שוין דאָס ביוראָ פונאַנ־דערגעשיקט מיט'ן טערמין פון צושטעלען זיך דעם 5 מערץ ה. י.

דערנאָך וועט דאָס ביוראָ פונאַנדערשיקען די קאַרטעס פאַר די. וואָס זענען דורך די מעדי־ציניש קאָמיסיעס בעשטימט געוואָרען אין פיע־כאָטע, קאַוואַלעריע, שווערען אַרטילעריע א. א. וו.

דער טערמין פון איינגעשלאָסען ווערען אין די מיליטער-רייהען פאַר'ן יאָהרגאַנג 1910 איז דורכ'ן קריגס-מיניסטעריום בעשטימט געוואָרען אויפ'ן טערמין פון 5 מערץ ביז'ן 5 אַפּריל 1932.

ברחל בתך הקטנה...
אַזוי האָט אויסגעפונען דאָס געריכט, און זי וועט זיך מוזען אַראָפּציהען פון נדן

(א) אַמאָל איז א נאָווינע א מעשה מיט פּראָצעסען.

ומעשה שהיה כך היה:

דוד האַמער, דער הויז-אייגענטימער פון פּילסודסקיעגאָ 18 האָט איינגעקויפט וואַסערליי־טונגס-מכשירים ביי א געוויסען לייב קעניגשטיין און, ווי דער שטייגער איז, האָט ער איהם אָפּגע־דעקט מיט א קורץ וועקסעל אויף 300 גילדען.

ווי דער סדר-העולם פיהרט זיך, איז דאָס וועקסעלע געוואַקסען אויף נאָכאַמאָל אַזוי גרויס — עס האָט זיך דערין אָנגעטשעפּעט אַפּראָטעסטל.

האַמער האָט, מעשה סוחר, אויף דעם פּראָ־טעסטל איינגעצאָהלט א קאָנטאָ פון 100 גילדען און די רעשט, האָט ער דערקלערט, וועט בעצאָהלען דער אויסשטעלער, זיין לאָקאַטאָר נטע גוטענבערג.

און ווי עס פּאַסירט אין אונזער לאָדז, איז די אונטערשריפט פון נטע גוטענבערג געווען אַבי־סעל אונטערגע'מלאכה'ט...

דאָס געריכט האָט אויסגעפונען, אַז די אונ־טערשריפט האָט געפעלשט האַמער'ס טאָכטער, רחל און האָט איהר דערפאַר בעשטראָפט מיט 300 גילדען אָדער 6 וואָכען אַרעסט.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע
4-טע קלאַס, 2-טער טאָג

30,000 zł. na Nr. 129269.
2,000 zł. na Nr. 135397.
600 zł. na Nr 142872.
po 450 zł. na N-ry 12067 36554 101438 131536 159671.
po 400 zł. na N-ry 8324 22866 23892 33103 34578 58672 68762 73890 111434 143577 145019 155789.
po 350 zł. na N-ry 9995 15173 69001 152758.
po 300 zł. na N-ry 6266 10100 14147 21160 22397 36538 37034 44296 48991 51422 53391 98047 105873 106100 108549 110021 116809 119293 122694 135164 144994 153645 159577
Po 250 złotych wygrały numery następujące:

222 26 43 63 74 313 21 556 758 820 87 920 50 1111 221 80 328 41 443 504 74 928 31 2020 162 658 937 3141 277 82 83 416 38 515 69 773 805 94 938 4238 56 308 50 423 514 754 871 79 972 5153 84 733 39 938 64 6161 85 263 304 969 7020 160 609 790 91 957 91 8346 61 423 24 37 71 90 756 870 9136 248 62 841 10136 227 446 527 725 96 839 56 11416 34 514 41 644 712 25 65 78 882 964 12066 219 63 642 818 968 71 13230 33 89 319 541 45 667 789 14043 86 110 91 594 95 624 39 701 903 13 20 15221 502 11 839 936 16023 33 430 500 631 51 733 68 826 973 17033 158 230 320 409 841 90 18325 88 412 699 713 14 17 809 36 19136 200 345 463 778 873 969 98 20040 194 320 572 839 79 21082 110 15 37 336 513 37 66 657 912 22265 464 504 6 739 865 95 917 23282 355 749 992 24081 92 193 211 318 51 462 528 68 763 812 25051 82 171 233 47 90 357 577 92 684 26079 322 35 528 671 786 880 86 956 27011 152 406 68 531 833 41 66 77 28465 504 15 77 94 610 13 82 815 928 44 29128 63 358 91 428 703 903.

30021 66 225 757 86 935 31058 255 416 68 585 770 32043 113 289 351 53 55 63 87 400 12 29 57 66 525 654 742 860 72 905 60 33070 138 76 340 778 857 76 34127 319 78 88 427 667 741 846 35213 86 322 66 440 565 926 80 36151 227 98 549 654 82 37033 278 437 507 602 761 38080 158 227 78 93 330 51 60 97 507 610 823 73 39157 309 29 451 502 738 966 40136 372 74 497 619 77 710 65 81 828 35 55 916 29 41009 53 336 57 506 768 830 91 928 42030 77 146 51 245 335 434 523 797 814 903 75 43079 134 57 62 67 269 349 80 538 655 44039 50 99 146 371 478 635 748 896 943 57 97 45983 331 434 658 68 775 839 46073 268 93 334 481 567 810 34 92 47338 64 451 603 67 792 803 78 926 89 48110 43269 86 94 342 92 435 643 879 49187 385 634 63 934 69 50133 366 473 654 58 74 747 853 51579 683 772 67 76 91 962 91 52093 117 82 594 321 53182 93 200 403 64 67 98 569 803 954 54026 217 25 361 420 666 793 853 71 954 57 55156 515 719 862 56020 61 82 101 9 75 382 499 600 64 810 912 34 57062 135 321 52 642 706 14 16 895 924 31 58122 482 661 715 876 95 59333 76 500 625 35 826 78 91 944 77.

60036 62 153 219 57 82 681 91 707 888 957 97 61074 784 254 56 328 554 68 736 913 65 85 62526 683 718 20 97 63031 383 468 534 630 794 810 15 974 64159 229 356 404 29 38 544 622 38 65 719 940 65012 75 79 82 485 765 89 815 66120 46 346 93 411 67075 211 464 504 32 667 90 911 49 68676 69026 48 80 92 103 35 273 342 66 606 820 92 983 70033 114 54 461 70 561 747 989 71061 167 222 40 330 67 78 407 33 84 565 670 72020 39 128 74 215 400 51 78 691 96 770 916 77 73011 160 405 10 529 666 902 76 74042 77 163 386 582 616 19 716 910 86 75171 326 56 81 509 608 703 76135 98 209 417 548 75 633 82 842 909 78 77212 372 636 704 37 78034 102 23 78 229 571 652 87 806 26 944 55 81 79060 167 292 377 464 97 974 80013 96 260 302 49 498 502 35 874 932 81020 99 143 47 360 508 57 82029 188 916 83397 439 500 8 93 95 958 84011 111 98 232 66 416 610 91 721 78 801 98 965 85334 504 657 90 91 715 925 78 86101 45 409 72 997 87068 198 333 464 653 732 854 88141 58 66 241 335 579 853 90 974 89015 42 341 405 68 536 668 935.

90036 90 227 59 467 90 534 718 49 82 810 76 929 91136 38 45 363 449 707 911 92125 216 79 313 62 513 69 642 724 802 952 77 93143 404 646 728 822 94019 37 102 84 99 456 505 81 847 85 911 62 95044 55 161 79 283 397 562 601 33 774 902 71 76 96051 280 93 300 68 450 539 62 673 710 585 97005 21 226 82 255 88 780 821 96 907 29 47 98188 410 20 558 919 931 99077 87 163 285 962 100006 481 502 609 31 763 818 101022 226 56 366 488 574 738 887 958 102109 235 310 404 508 689 832 38 997 103041 126 399 400 14 69 505 739 87 938 104160 371 480 640 907 105166 238 60 68 315 452 503 47 92 580 106157 70 80 493 648 81712 61 961 107122 56 254 346 494 558 615 72 700 2 27 902 12 108287 390 96 835 61 949 109257 367 85 452 515 56 740 59 907 17 110202 34 628 747 800 928 111097 294 389 93 449 660 928 62 112128 388 605 49 827 40 67 927 113489 613 23 772 936 114159 79 237 309 47 497 716 869 82 924 115075 105 35 67 96 356 414 45 64 512 753 91 936 116032 629 703 828 86 908 84 117164 360 118124 435 540 693 733 994 119107 37 45 50 301 86 402 12 518 57 689 761 947 67.

120049 303 414 49 745 121105 61 402 05 71 557 725 878 89 925 56 92 122023 82 149 68 218 98 99 378 428 82 667 764 913 51 123066 118 23 684 792 821 906 34 49 95 124270 303 13 419 34 512 64 125258 59 446 67 98 692 870 726271 338 523 87 693 818 909 127125 209 64 314 91 412 723 909 128010 116 258 455 582 753 893 934 84 92 129046 145 77 4222 85 522 45 881 958 130213 358 420 596 508 39 52 985 131069 138 80 730 59 76 132030 69 253 311 322 414 31 61 501 844 76 920 76 133125 55 259 93 461 505 97 627 73 134055 182 341 510 66 613 53 756 57 91 825 98 964 135160 668 81 807 16 26 59 136016 46 98 236 57 56 478 818 45 62 927 137067 368 659 898 990 138025 256 378 574 637 74 04 720 914 139120 69 359 539 723 37 825 93 950 140013 59 157 98 204 389 484 743 80 89 92 825 33 65 141007 49 211 422 49 85 688 702 833 78 926 142180 220 301 16 27 55 477 85 518 517 52 858 900 91 143083 288 510 843 68 93 901 144143 202 60 403 434 631 753 60 98 145135 60 73 265 547 998 146090 150 242 91 716 25 32 147010 111 28 247 94 308 433 43 573 672 751 95 852 148016 34 171 379 494 557 634 789 821 98 149065 298 534 807 967.

150340 47 91 410 552 654 97 755 933 75 151099 105 75 274 383 89 447 53 81 660 735 36 87 95 921 92 152045 118 200 26 62 335 57 525 649 764 842 66 89 981 153015 47 84 258 319 602 732 65 84 867 93 911 93 154015 119 26 58 246 85 300 42 63 91 487 530 72 94 617 29 32 761 38 93 857 75 79 997 155097 186 219 24 375 999 156077 305 93 423 707 21 60 97 814 31 89 922 44 157161 250 57 65 368 434 627 34 62 79 713 951 89 98 158068 158 94 347 935 709 73 85 808 73 83 159005 145 57 355 529 37 924

אפטייקעז

היינטיגע נאכט-דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ז. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גליכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

די ווייסע וואך פון קאנסום

וועלטעו ווען, אז א אימפרעזע זאל געווינען אזא געוואלדיגע אנערקענונג און אפלאדיסמענטען, ווי דאס איז די דורערנדע „ווייסע וואך" אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראקאמשינסקא 54 צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16.

די דירעקציע פון דעם איינציגען אין אונזער שטאט ווארען-הויז אונטער דער לייטונג פון דירעקטאר גייזלער, האט איבערציגט די לאדזער ברייטע מאסען דאס „קאנסום" איז די אמבעקוועמליכסטע איינקויפס-קוועלע, פון פערשידענע סארטען סחורות. די דויערנדע „ווייסע וואך" אין קאנסום גיט די מעגליכקייטען צו בעקומען מעבער און דאמען וועש, לייבער פארהאנגען און אלע ארט ווייסווארען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור מיט דער מארקע O. K. צו קאנקורענץ פרייזען.

מארדערנע סומערס

אוזען יערע שטוהל-פערהאלטונג דורכ׳ן געברויך פון נאטירליכען ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

טראכטען דאס צו פערטרייען צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקען. 989

מ׳ווערט געניזוקט פון גליטש

(2) ביי אגראדאווא 24 איז נעכטען געפאלען דער 67-יאהריגער יאן סאבאטינסקי, אויסגעגליטשט זיך א האנד, און צובראכען א פוס.

(א) ראג פעטריקאווער און עמיליע האט זיך אויסגעגליטשט די 56-יאהריגע מאריאננא שווערעק (פון פאדזשעטשנע 43) און זיך צושעדיגט דעם קאפ מיט די הסנד.

נעבען וואולטשאנסקא 240 איז אנידערגעפאלען די ארבייטערין יוליאנא קריגער (פון קאלעיאווא 5) און זיך צובראכען א האנד.

ביים אויסגליטשען זיך אויף לימאנאווסקיעגא גאס האט זיך אויך איינגאנצען צוקאליעטשעט אנדזשעי קאטלינסקי (פון זשעראמסקיעגא 46).

רעציטאציע-אווענד פון ה׳ יעקב וויסליץ

קומט פאר היינט זונטאג 9 אווענד אין לאקאל פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנד-קענטשאפט (וואולטשאנסקא 35). דאס פראגראם איז פולשטענדיג א נייעס.

שויז די לעצטע 4 טעג

הנחה-פרייזען אויף דעם איצטיגען פראגראם אין „ארדט"

נאך געציילטע 4 מאג וועט דער „ארדט" שפילען דעם איצטיגען גלענצנדען פראגראם א. נ. „מ׳לאכט פון דער וועלט".

דערנאך וועט דער דאזיגער רעקארד-פראגראם, וואס ווערט שוין געשפילט די 7-טע וואך ארונטערגענומען ווערען פון אפיש, און זיין ממלא מקום וועט זיין דער יובל-פראגראם א. נ. „שמחות ביי יודען".

כדי צו געבען אלע די מעגליכקייט צו זעהן דעם איצטיגען פראגראם, קאן מען היינט, זונטאג, און מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך בעקומען אין דער קאסע הנחה-בילעטען.

היינט, זונטאג ווערט געשפילט 2 מאל: 7,45 און 10 אין אווענד.

היינט פריהמארגען קאנצערט

היינט זונטאג, 12 מיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע דער לאיג-ערווארטעטער פריהמארגען קאנצערט פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער. דער היינטיגער פריהמארגען קאנצערט וועט זיין ספעציעל געווידמעט דעם 10-יעהריגען יאהרצייט פון טראגיש אומגעקומענעם מוזיקער און קאמפאזיטאר זדיסלאוו בירנבוים.

אלס סאליסט אויפ׳ן היינטיגען פריהמארגען קאנצערט טרעט ארויס דער בעריהמטער רוסישער פיאניסט בענא מוישעוויטש.

אין דער ערשטער העלפט פון פראגראם וועט דער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיריגענט ה׳ איגנאצי נוימארק אויספיהרען די שאפונגען פון: טשייקאווסקי, מיכאלוי און אנדערע קאמפאזיציעס.

2-טער פאפיערניקאוו-קאנצערט

(אין געז. פאר לאנד-קענטשאפט)

מיטוואך, דעם 17. ד. ח. 8 אווענד וועט פארקומען אין אייגענעם לאקאל, וואולטשאנסקא 35 דער צווייטער דיכטער-אווענד פון בעקאנטען יונגען פאעט יעקב פאפיערניקאוו פון ווארשא, וועלכער וועט רעדען וועגען זיינע איינדרוקען אין מזרח פאלעסטינע, סיריען און עגיפטען).

צום סוף וועט ער רעציטירען זיינע לעצטע שאפונגען.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 14 פעברואר 1932

10,00 גאטעסדיענסט. 11.58 צייט-סיגנאל. 12,15 סימפאנישער פריהמארגען 3.00 כאר-קאנצערט. 3 55 פראגראם פאר קינדער. 4.20 גראמאפאן. 4,40 פארלעזונג. 4.35 גראמאפאן. 5,15 פארלעזונג. 5.30 נוצליכע ידיעות. 5,45 מוזיק. 5 35 קאמוניקאט. 6,00 טראנסמיסיע פון ווארשא. 7,00 פערשידענעס. 7,20 רעפערטואר 7.30 דראמא: פאן. 8.15 קאנצערט. 9.55 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 10.10 קאנצערט. 10,40 קאמוניקאטען 11,00 טאנץ מוזיק.

KOMUNIKAT.

Wobec tego, że niektóre składy, prowadząc węgiel opałowy różnych kopalń sprzedają takowy za znany ze swéj wysokiej jakości Węgiel Warsz. Tow. Kopalń

„KAZIMIERZ" — „JULJUSZ"

komunikujemy, iż jesteśmy **jedynymi** odbiorcami wyżej wymienionych kopalń dla wozowej sprzedaży z bocznic przy stacji Łódź-Fabr. i że zobowiązaliśmy się na składy nasze węgla opałowego z innych kopalń nie sprowadzać.

Firmy posługujące się nieprawnie nazwą wyzej wspomnianych kopalń będą ścigane sądownie. 096

Składy Opałowe tel. 147-60	**ABRAMOWICZ i WODZISŁAWSKI** Kilńskiego 66	Bocznice kol. tel. 147-60
Składy Opałowe tel. 144-93	**BOLESŁAW NEUGEBAUER** Węglowa 9	Bocznice kol. tel. 144-93.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע פון מאגיסטער

ב. שאץ

פיעטריקאווער 37

פראנט, 2 שטאק. אנאליזען פון קאל, אורין רייכעץ און אנד. מעסיגע פרייזען.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע

Hai Tang

מיט דעם כינעזישען קינא-שטערן

Anna May Wong

אין דער הויפט-ראלע

אויסער׳ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

צושניידער-לערער א. אורמאן, לאדז, זשעלאזנא 10A

יונגע שניידער-מייסטער און געזעלן פון הערן- און דאמען-בעקליידונג

ווילט איהר אייער ציל דערגרייכען און ווערען קוואליפיצירטע מייסטערס, מוזט איהר קומען לערנען די צושניידער-קונסט ביי דעם בעוואוסטען צושניידער-לעהרער א. אורמאן. דער קורס הויבט זיך אן דעם 15/2 — 32 און וועט דויערן א חודש צייט. דער שנעל-קורס וועט דויערן נור 3 וואכען, דעריבער לאזט נישט אדורך די גוטע געלעגענהייט און קומט וואס שנעלער זיך איינשרייבען, ווייל דער קורס וועט זיך ענדיגען פינקט צום אנהויב פון זומער-סעזאן. ווילט איהר ארבייטען פאר מאגאזין, טא בעשטעלט ביי מיר אלע ארט פערים. מיינע פערים פאסען גוט פאר קאנפעקציע. די פרייזען זענען מינימאלע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך ביי שמחה סקאמאלינסקי, קאנסטאנטינער 30, אין הויף, פארטער. פראספעקטען אומזיסט. 931

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע) היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Samochody

i motocykle używane

Kupno, sprzedaż, komis zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel. 189 28

עברי 3 חדשים

— דורך —

פון א-ב ביז עברי אין דאוונען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן דורך מלמדים-ספעציאליסטען אין דעם בעוואוסטען רעליגיעזען

גן-ילדים פרעבעל-שולע

ביים בית-ספר „תורה-ודרך"

פל. וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען פון 11—1 מיטאג.

טוך- און קארט-לאגער

Sz. Maroko

לאדז, נאוואמיעסקא 2,

פראנט, 1-טער שטאק, טעל: 159 43

עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען- און הערען-שטאפען.

פאר שניידער — ספעציעלער ראבאט. 627

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קייפט נישט קיין

מעבעל

בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

טעל. 162-56

נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

44 | בעט: בכויח אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו. קומט און איבערצייגט אייך! | 44

שילדער

אלער ארט שעהן. שנעל

און שפאט ביליג פערטיגט „רימערא" אויס שילדענמאלעריי 5 שוו. יאקובא 5

צופאהר מיט׳ן טראמוואי 14 ביז פראנציסקאנער 17 אויף פערלאנג קומט צו אייך א מענש און נעהמט אן די ארבייט אויפ׳ן ארט ביי אייך. פארהאן אויך פערטיגע צי קויפען רעקלאמע-פלאקאטן אויף בריסטאל-טאוועל מיט פערשידענע אריגינעלע טעקסטען און אויפשריפטען פאר יעדער בראנזשע. 899

צו די ה״ה גנבים 964

אזוי ווי מען האט ביי מיר דאנערשטאג אין אווענט ארויסגענומען א קאסעטקע מיט געלט, וועקסלען און טשעקען בעהט איך זעהר רחמנות צו האבען און מיר אפשיקען די וועקסלען מיט די טשעקען און דאס געלט קענט איהר האלטען פאר זיך, ווייל די וועקסלען מיט די טשעקען האבען פאר אייך קיין ווערט נישט, ווייל אלע בעווארעניעס זענען געמאכט געווארען און מיך קענט איהר ראטעווען, ווייל דאס איז מיין לעצט געלט. דיסקרעציע געזיכערט. מעלדען ביי עדעלשטיין, נארוטאוויטשא 29 אדער טעלעפאניש 17152

א גוזיכערטע פרנסה.

אנ׳ארענטליכע פעהיגער יונגערמאן מיט א קאפיטאל פון 7000—8000 זל. ווערט געזוכט אלס שותף צו א גיטגעהענדע פאבריק. ענטפערען פאר „א. א." אין אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט".

Zaginęły 2 blanco-weksle po zł. 200 wyst. Ch. Rotberg, oraz następujące kwity lombardu łódzkiego Nr.Nr.: 2914, 3028 3049, 3102, 3418, 3538, 3863, 7320, 7323 7543, 7550, 8012, 11725, 11726, 12054 48853, 73531, 97268, 97269 oraz kwit Warsz. Tow. Pożyczkowego Nr. 35054. Kwity i weksle unieważnia się. Zwrócić za wynagrodzeniem Cegielniana 7, Rotberg. 958

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעצטע שניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

Dr. med. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 5 ביז 9 אוו. זונטאג פון 9 ביז 1 מיטאג.

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען. דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד דיימלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאכאוו כירורגישע אבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. סאנטאר.

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בעגיינט די אויפנאהמען און רענטגענאלאגיע אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ. זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.

אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשארסקיעגא 12 (שקארנא) טעל. 118-28 פון 7—9 אווענד, זונטאג פון 4—6 נאכמ.

אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בעהאנדלונגען און רעצעפטען מיטוואך און זונטאג בחנם.

Dr. med. W. Eychner

אקושערקע און פרויען-קראנקהייטען

וואלינס איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „משאר״י") טעל. 134-72

נעהמט אן פון $2^{1}/_{2}$ — 4 און פון 7 — 8 אווענד.

מאטארען

עלעקטרישע נייע און גענוצטע, ביליגסטע קוועלע!

רעפעראטור-ווערקשטעלען

בוי פון קאלעקטארען און אויפ-ווידערצו.

אינסטאלאציעס

עלעקטרישע פון אלע ארט

Reklamy NEONOWE.

Inż. J. REICHER i S ka, Południowa 28, tel. 21-000

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטה׳ן 8 - 10, 12 - 2 און 5 - 8, זונטאג און יו״ט 9-1. פאר דאמען בעזונדערער איינגאנג.

מיר לאדען איין אלע צו דער

„ווייסער וואך"

וואס ווערט איינגעאָרדענט לויט'ן אויסלענדישען מוסטער,
בעת וועלכער יעדער קען זיך פערזעהען מיט לייוועגד און וועש
צו זעהר נידריגע פרייזען

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער.
פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, וויל דער הינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם פוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל נוטצענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט נאָך דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דעמשטען פּראָפעסאָר ראָקטאָר בראָכורעטונג בעוואַטיגט: זיכער דעם מעדעסטען און געפעהרליכסטען בראָך. אויך פאַר הויקערס לאַנגוטען מיט הייל-גאַרסעטען און אפּעראַטען פאַר פערקרומטע

פיס און פלאַטע-פיס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע נאַטירליכע פיס און הענד, נאַטירלעך ואַקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

ארטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פּאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דריק איך אוים מיין הארציגע דאנקבארקייט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10, פּראָנט פּאַרטער, פאַר זיין זאָרגפעלטיגע צופּאַסונג פון באַנדאַזש לויט זיין מעטאָדע מיין 8-יעהריג זונדעלע. אזוי ארום האָט ער בעפרייט מיין זוהן פון א שווערער אָפּעראַציע. המגם פיהלט זיך מיין זוהן זעהר גוט און איך דאַנק איהם הארציג דעם גרויסען ספּעציאַליסט.

רויטמאַן יענקעל, לאָדז, קילינסקיעגאָ 40, אָפיצינע, 2 שטאָק (צעגעלניאַנא 35)

נערוועזע מענשען

שטאַרבען פריהער!

האָט איהר אויך אַמאָל בעמערקט ביי זיך איינעם פון די פאָלגענדע סמנים פון א נערווען-ערשעפּונג?
לייכטע אויפרעגונג, שטאַמלעניש, דאָס ציטערן פון די גלידער, אונרוהיגקייט, הארץ-קלאַפּעניש, קאָפּ-שווינדעל, אַנגסטגעפיהל, שלאָפלאָזיגקייט, אונרוהיגע חלומות, דאָס נישט פיהלען איינציגע קערפּער-טיילען, שרעקעניש, שטאַרקע צורייצונג דורך טראַציגקייט.

בעטויבונג, אָבשוואַכונג פון געשמאַק, א דורשט נאָך נאַרקאָטישע מיטלען א פערשטאַרקטען פערלאַנג צו רויכערן, צו טרינקען אַלקאָהאָל, שטאַרקען טהע און שטאַרקע קאַווע, נערוועזע ווייטיג, שווינדלען פאַר די אויגען, בלוט-פלעקען אויפ'ן געזיכט, קלעממעניש, דאָס געפיהל אין א דויערהאַפטע שלעכטע שטימונג, אָבשוואַכונג פון זכרון, דאָס פערגעסען די ריכטיגע ...צונג פון דער אייגענער שפּראַך, אויסערגעוועהנליכע תאוות אָדער גלייכגילטיגקייט, אויב ס'ווייזען זיך די אַלע אויסגערעכענטע סמנים אָדער א טייל פון זיי איז א בעווייז, אז דיינע נערווען זענען אָבגעשוואַכט און מען דאַרף זיי פערשטאַרקען.

מ'טאָר עס נישט פערלאָזען, וויל ס'קענען נאָך קומען ערנסטע שטערונגען פון דיינע גייסטיגע כחות, וואָס קענען דערפיהרען צום פריהצייטיגען טויט. ס'איז נישט קיין אונטערשייד, פון וואַנען די נערווען-קראַנקהייט שטאַמט, איך לאַד דיך איין מיר צו שרייבען איך בין גערן גרייט דיר איינע איינפאַכע הייל-מעטאָדע צו ערקלערן בחנם און פריי פון פּאָרטאָ-קאָסטען.
מיין הייל-מעטאָדע וועט דיר ברענגען א פריילעכע איבערראַשונג. די האָסט מן-הסתם שוין פיעל געלד אויף רעצעפּטען אויסגעגעבען, וואָס האָבען דיר העלפען גאָר צייטווייליג געהאָלפען. איך קען דיך פערזיכערן אז איך האָב די ריכטיגע הייל-מעטאָדע צו קעמפּפען געגען דיינע נערווען-קראַנקהייטען. מיין הייל-מעטאָדע וועט גלייכצייטיג צו מאַכען א גוטע שטימונג, לעבענסלוסט און פערשטאַרקט די ענערגיע און לעבענס-קראַפט. פיעל מענשען האָבען מיר געשריבען, אז זיי פיהלען זיך פשוט, ווי ניי געבוירען. דאס קענען בעשטעטיגען די הסכמות פון מעדיצינישע אויטאָריטעטען. ס'וועט דיר קאָסטען נאָר 1 פּאָסט-קאַרטע, ווען איך דיר שיקען אַן אינטערעסאַנטע ווי-סענשאַפטליך ווערק גאַנץ אומזיסט. וויבאַלד די קאָנסט זאָפאָרט שרייבען, בעהאַלט דיר דעמדאָזיגען אנאָנס.

Ernst Pasternack, Berlin, S. O.
Michaelkirchplatz 13.
Abt. 136

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א בעשטעלטע שניידעריי, זוכט א לערן-מיידעל פון אנ'ארענטליכע פאמיליע זיך צו מעלדען 1 מאַי 32 מאַנעלא.

לאָקאַלען

איבער-צוגעבען א פראָנט-געוועלב מיט א שטוב פאַר א מעסיגען פרייז. צו ערפאהרען אין געוועלב פון שניידער-צודאטען אלטער-מארק 2. 945

צו פערדינגען פאר'ן בלויזען דירה-געלד א שעהן האלב געוועלב מיט א שוי-פענסטער ביים גרינעם מאַרק. צו ערפאהרען אין אַדמיניסטראציע.

צו פערדינגען א לעצטע שטוב פאַר א פאַר פאלק און א שטוב אויף א פראַצאווניע אויף חודש-געלד. ווסכאָדניא 27 ביי פאלאשינסקי. 949

צו פערדינגען א שעהן מעבלירט צימער פאר א סאלידען הער. 11-טען ליסטאָפּאַד 45, פראָנט, 2-טען שטאָק, וואָהנ. 6. 951

אנ'ארט צו שלאָפען פאר 2 אנשטענדיגע פריילינס אויף קאמיענגא 16, וו. 14. 942

א גרויס געוועלב איבערצוגעבען פון זאָפארט ווסכאָדניא 22, אוניקאָווסקי. 961

א האלב געוועלב (פראָנט) מיט א וויטטריווע צו פערמיטען אויף נאָוואָמיעסקא. צו ערקונדיגען ביי בירענבוים, נאָוואָמיעסקא 31. 963

Biuro zleceń „Alfa" Piotrkowska 79, Al. Kościuszki 22. Tel. 217-16. Poleca mieszkania: 1 – 2 – 3 – 4 – 5-cio pokojowe wprost od gospodarza, pokoje umeblowane, sklepy, lokale fabryczne i biurowe, oraz przyjmuje zgłoszenia. 962

עס איז נויטיג

א קוואַליפיצירטער צושניידער פון מענער-קאָנפעקציע זוכט א פּאָסטען. צו ערפאהרען קאָנסטאנטינער (11 ליסטאָפּאַד) 13, וו. 45. 952

א טאמבורירער-געהילף ווערט געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע. 953

א גוטער צושניידער צו לוקסוס-ארבייט ווערט געזוכט ביים קאָמאשען-שטעפּער ראַקאָטאָוויטש, פלאַץ וואָלנאָשטשי 10.

ס'ווערט געזוכט א קעטלערין אויף א 22-נער מאשין, ווי אויך א זיימערין אויף אנ'אויבערלאָק. קאמיענא 18 ביים קעטלער. 950

Potrzebny chłopiec na posyłki. – Hupert, Zawadzka 10. 955

א צוריקגעקומענער פון מיליטער זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס פאר אנ'ארבייט ס'זאל נישט זיין פאר א מינימאלען געהאלט זאנאר פאר בלויז עסען און שלאָפען. לעזט און שרייבט יודיש און פויליש. אפערטען אין אדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאט" אונטער „פראָווינצער". 993

א קוואַליפיצירטער איבערמאשינער ווי אויך א קוואַליפיצירטע האַנדנייהערין פון ערשטע סאָרט פאַרלעך ווערט געזוכט פלאַץ וואָלנאָשטשי 5 ביי גאָלאמב. 944

גוטע זאקען-ארבייטערס צו פיס- און רענדער-מאשינען 18-ער טיילונג ווערט געזוכט ביי ש. קאָפּלאָוויטש ציגעל-גאַס 21. 967

שטאָפּעינס ווי אויך לערן-מיידלעך ווערען געזוכט צו ערפאהרען לאָזיצע 15 ביי מ אפעל. 296

Palma-Patent

— די — בעסטע פעלד-בעטן „Palma-Patent"
וואָס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע, קאנאדיסקע קאָזעטקעס, טאפּטשאַנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פּולנאָצנא 24, טעל. 131-85.
הורט — דעטייל

Dr. mep M. Lerner

ספּעציאַליסט פאר קינדער-קראַנקהייטען
זאַכאָדניא 64, טעל. 113-09
נעמט אן פון 3 – 5 נאָכמ. 181

Dr. med. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193
ספּעציאל-ארצט פאר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9- 1 בייטאָג

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט ... א חודש אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך, די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . . 4 .
נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . . 8 .
פאר א מילימעטער-שורה: ... לויט דער שטאַט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
...ionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman